

**UNIVERZA V LUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

DARJA ADAMIČ

Mentor: izr. prof. ddr. Neven Borak

**VLOGA STRUKTURNIH SKLADOV PRI SPODBUJANJU
PODJETNIŠKEGA SEKTORJA V SLOVENIJI**

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA, 2006

SEZNAM KRATIC

BDP	Bruto domači proizvod
DRP	Državni razvojni program RS 2001 – 2006
ES	Evropski svet
EU	Evropska Unija
EUR	Evro
EPD	Enotni programski dokument RS za programsko obdobje 2004 – 2006
EK	Evropska komisija
EKUJS	Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
ESS	Evropski socialni sklad
FIUR	Finančni instrument za usmerjanje ribištva
IKT	Informacijska in komunikacijska tehnologija
ISARR	Referenčni informacijski sistem za spremljanje in poročanje o izvajanju EPD
ISU	Izvedbena struktura ukrepa
JAPTI	Javna agencija za podjetništvo in tuje investicije
MG	Ministrstvo za gospodarstvo
MID	Ministrstvo za informacijsko družbo
MK	Ministrstvo za kulturo
MP – UCL	Ministrstvo za promet – Uprava za civilno letalstvo
MŠZŠ	Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport
MVŠZT	Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo
NO	Nadzorni odbor za izvajanje EPD
NPP	Nosilec proračunske postavke
PCMG	Pospeševalni center za malo gospodarstvo
PS	Programski svet
PT	Posredniško telo
RRI	Razvoj raziskovalne infrastrukture
RS	Republika Slovenija
SGRS	Strategija gospodarskega razvoja Slovenije
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
UL	Univerza v Ljubljani
Ur. l. RS	Uradni list Republike Slovenije

KAZALO

1	UVOD	6
2	STRUKTURNA POLITIKA EU IN STRUKTURNI SKLADI	9
2.1	Pomen skladnega regionalnega razvoja	9
2.2	Cilj in izvajanje strukturne politike EU	10
2.2.1	Osnovni dokumenti za izvajanje strukturne politike	11
2.3	Strukturni skladi	12
2.3.1	Oprelitev pojma strukturni skladi, cilji in delovanje	12
2.3.2	Načela delovanja strukturnih skladov	13
2.3.3	Osnovni okviri delovanja strukturnih skladov	13
2.3.4	Vrste strukturnih skladov in njihovo delovanje	14
2.4	Druge oblike finančne pomoči EU	16
2.4.1	Kohezijski sklad	16
2.4.2	Pobude Evropske skupnosti	16
2.4.3	Ukrepi za spodbujanje inovacij in raziskav	18
2.4.4	Evropska investicijska banka	18
3	GOSPODARSTVO IN PODJETNIŠKI SEKTOR V SLOVENIJI	19
3.1	Stanje slovenskega gospodarstva in podjetniškega sektorja pred vstopom v EU	19
3.1.1	Nekonkurenčnost slovenskega gospodarstva v mednarodnem okolju	19
3.1.2	Glavni strukturni problemi slovenskega gospodarstva in podjetniškega sektorja	20
3.1.3	Kako odpraviti glavne strukturne probleme podjetniškega sektorja	20
3.1.4	Ukrepi za trajnostno rast slovenskega gospodarstva	21
3.1.5	Mala in srednje velika podjetja v Sloveniji	21
4	STRUKTURNI SKLADI IN SPODBUJANJE PODJETNIŠKEGA SEKTORJA IN KONKURENČNOSTI V SLOVENIJI	23
4.1	Prednostna področja, na katera je usmerjena finančna pomoč v okviru strukturnih skladov	23
4.2	Prednostna naloga št. 1: Spodbujanje podjetniškega sektorja in konkurenčnosti	24
4.2.1	Splošni cilji ukrepa	24
4.2.2	Specifični cilji	25
4.2.3	Ciljne vrednosti in kazalniki	26
4.2.4	Usklajenost z drugimi prednostnimi nalogami EPD	26
4.2.5	Usklajenost z drugimi nacionalnimi in EU politikami	27

4.3	Ukrep 1.1: Spodbujanje razvoja inovacijskega okolja	32
4.3.1	Utemeljitev	32
4.3.2	Cilji.....	33
4.3.3	Upravičene dejavnosti	34
4.3.4	Upravičenci	34
4.3.5	Relativna okvirna teža ukrepa v okviru prednostne naloge	34
4.4	Ukrep 1.2: Spodbujanje razvoja turističnih destinacij	35
4.4.1	Utemeljitev	35
4.4.2	Cilji.....	36
4.4.3	Upravičene dejavnosti	36
4.4.4	Upravičenci	36
4.4.5	Relativna okvirna teža ukrepa v okviru prednostne naloge	36
4.5	Ukrep 1.3: Izboljšanje podpornega okolja za podjetništvo	37
4.5.1	Utemeljitev	37
4.5.2	Cilji.....	38
4.5.3	Upravičene dejavnosti	38
4.5.4	Upravičenci	38
4.5.5	Relativna okvirna teža ukrepa v okviru prednostne naloge	39
4.6	3.6. Ukrep 1.4: Gospodarska infrastruktura in javne storitve	39
4.6.1	Utemeljitev	39
4.6.2	Cilji.....	40
4.6.3	Upravičene dejavnosti	41
4.6.4	Upravičenci	41
4.6.5	Relativna okvirna teža ukrepa v okviru prednostne naloge	41
5	RAVEN URESNIČITVE PRVE PREDNOSTNE NALOGE: SPODBUJANJE	
	PODJETNIŠKEGA SEKTORJA IN KONKURENČNOSTI V LETU 2004.....	42
5.1	Finančna sredstva	42
5.2	Ukrep 1.1: Spodbujanje razvoja inovacijskega okolja	43
5.2.1	Splošno	43
5.2.2	Izvajanje	45
5.3	Ukrep 1.2: Spodbujanje razvoja turističnih destinacij	47
5.3.1	Splošno	47
5.3.2	Opis največjega projekta	49
5.3.3	Izvajanje	49

5.3.4	Ocena in vrednotenje izvajanja ukrepa 1.2.	51
5.4	Ukrep 1.3: Izboljšanje podpornega okolja za podjetništvo	52
5.4.1	Splošno	52
5.4.2	Programi podpore MSP v okviru ukrepa 1.3.....	52
5.4.2.1	Subvencioniranje svetovalnih storitev za MSP v okviru vavčerskega svetovanja.....	53
5.4.2.2	Zagotavljanje jamstev za investicijske kredite MSP.....	54
5.4.2.3	Zagotovitev podpor za investicijske projekte MSP.....	57
5.5	Ukrep 1.4: Gospodarska infrastruktura in javne storitve	59
5.5.1	Splošno	59
5.5.2	Pregled izvajanja instrumentov v okviru ukrepa 1.4.....	60
5.5.3	Izvajanje	64
6	SKLEP.....	65
7	LITERATURA IN VIRI	68
	PRILOGE.....	71

1 UVOD

Evropska unija si zaradi krepitve ekonomske in socialne kohezije prizadeva zmanjšati neskladje med stopnjami razvitosti držav članic in njihovih regij, zato tistim državam in regijam, ki zaostajajo za povprečjem razvitosti držav članic, namenja finančno pomoč, da bi lahko enakovredno sodelovale pri izvajanju skupnih politik. S približno enako razvitimi državami in regijami bi Evropska unija lahko dosegla dolgoročen cilj, postati najbolj konkurenčno in dinamično gospodarstvo na svetu.

Z vstopom v Evropsko unijo, 1. maja 2004, si je tudi Slovenija kot polnopravna članica Evropske unije zagotovila pravico do črpanja finančnih sredstev iz strukturnih skladov. Gre za instrumente, s katerimi se sredstva namenjajo za regionalni razvoj, socialno in zaposlitveno politiko ter za spodbude podeželju in ribištvu.

Strukturni skladi financirajo večletne programe, ki predstavljajo razvojno strategijo regije oziroma območja. V Sloveniji imamo zato pripravljen večletni program, Enotni programski dokument, ki predstavlja sporazum med Slovenijo in Evropsko komisijo za obdobje 2004 – 2006 in je ključni strateški in izvedbeni dokument, ki predstavlja osnovo za izvajanje evropske strukturne politike v Sloveniji.

Na osnovi Enotnega programskega dokumenta ima Slovenija dostop do virov evropskih strukturnih skladov in sicer do: Evropskega sklada za regionalni razvoj, Evropskega socialnega sklada, Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada in Finančnega instrumenta za usmerjanje ribištva.

Za uresničitev prednostnih nalog in ukrepov Enotnega programskega dokumenta v obdobju 2004 – 2006 je skupaj namenjenih 335 milijonov evrov evropskih in nacionalnih sredstev.

Ena pomembnejših prednostnih nalog v tem programskem obdobju je Spodbujanje podjetniškega sektorja in konkurenčnosti, kajti prav na tem področju so v Sloveniji opazni znatni zaostanki in številni strukturni problemi v primerjavi z ostalimi državami članicami Evropske unije (v nadaljevanju EU). Te je mogoče odpraviti tudi s pomočjo ustreznega izvajanja programov strukturne politike.

Namen diplomske naloge je preučiti vlogo strukturnih skladov pri spodbujanju podjetniškega sektorja v Sloveniji ter na podlagi uradnih podatkov prikazati, kako in v kolikšni meri je Slovenija v letu 2004 črpala sredstva iz strukturnih skladov za doseganje nacionalnih prioritet in ciljev na področju podjetništva.

Diplomska naloga ima naslednjo strukturo: na začetku je predstavljena strukturna politika EU, osnovni dokumenti za izvajanje strukturne politike, glavni namen in pravila delovanja strukturnih skladov, načela in principi po katerih delujejo, njihova razdelitev glede na cilje, ki jim sledijo in ostale finančne pomoči EU, ki dopolnjujejo delovanje strukturnih skladov.

Naslednje poglavje predstavi stanje in glavne strukturne probleme gospodarstva in podjetniškega sektorja v Sloveniji pred vstopom v EU. Sledi opredelitev pojma malih in srednjih podjetij v Sloveniji. Predstavljene so možnosti črpanja sredstev iz strukturnih skladov za spodbujanje podjetniškega sektorja in povečanje konkurenčnosti v tekočem programskem obdobju 2004 – 2006.

V osrednjem delu je podrobneje predstavljeno črpanje sredstev iz strukturnih skladov v okviru prve prednostne naloge - Spodbujanje podjetniškega sektorja in konkurenčnosti v programskem obdobju 2004 – 2006, usklajenost aktivnosti z drugimi prednostnimi nalogami ter usklajenost z drugimi nacionalnimi in EU politikami. Predstavljeni so tudi ukrepi in cilji prve prednostne naloge.

V zadnjem delu predstavim rezultate koriščenja strukturnih skladov v okviru prve prednostne naloge v letu 2004 in nekatere večje projekte v Sloveniji, ki so sofinancirani s sredstvi strukturnih skladov.

V zaključku so predstavljene ugotovitve, do katerih pridem v diplomskem delu.

Na koncu naloge je tudi seznam vseh uporabljenih virov in literature.

V diplomskem delu kot raziskovalno metodo uporabljam predvsem *opisno (deskriptivno) metodo*. Za prikaz uresničevanja zastavljenih ciljev nacionalnih strategij in izvajanja prve prednostne naloge Enotnega programskega dokumenta v letu 2004 uporabim *analizo primarnih virov*, predvsem osnovnih dokumentov, ki urejajo delovanje strukturnih skladov. *Analiziram* tudi *sekundarne vire*, predvsem tiste, ki govorijo o EU in njenih politikah. Za boljšo predstavitev stanja in ugotovitev uporabim *analizo uradnih statistik oziroma podatkov*.

Hipotezi:

- 1. Predvidevam, da Slovenija pri črpanju sredstev iz strukturnih skladov, tudi v okviru prve prednostne naloge Spodbujanje podjetniškega sektorja in konkurenčnosti, v sedanjem programskem obdobju 2004 – 2006 ni najbolj uspešna.*
- 2. Glavni strukturni problemi, zaradi katerih slovensko gospodarstvo in slovenska podjetja niso tako konkurenčna, kot bi lahko bila, bi se lahko s pomočjo ustrezno pripravljenih projektov, sofinanciranih s sredstvi strukturnih skladov, v tekočem programskem obdobju 2004 – 2006 začeli postopoma odpravljati.*

2 STRUKTURNA POLITIKA EU IN STRUKTURNI SKLADI

2.1 Pomen skladnega regionalnega razvoja

Pomen skladnega regionalnega razvoja in enakovrednega položaja regij se je v Evropi povečal, ko so se državam, ki so se združile zaradi gospodarskih interesov, pridružile manj razvite države. Za primerjavo razvojnih razlik med regijami je v Evropi največkrat uporabljen standardni kazalnik – bruto domači proizvod (v nadaljevanju BDP) na prebivalca, izražen v standardih kupne moči. Med državami EU tako Latvija, Litva in Estonija dosegajo približno 40 odstotkov povprečja EU, medtem ko Luksemburg povprečje presega za 110 odstotnih točk¹. V klasifikaciji območij, bolj znani kot NUTS², deset najbolj razvitih regij EU za petkrat presega BDP na prebivalca najmanj razvitih regij. Na razvoj posameznih območij v EU ključno vplivajo izhodiščne razmere – ali posamezniki živijo v razviti ali nerazviti regiji, na območju, ki je dinamično ali je v zaostajanju, v mestu ali na podeželju, na obrobju EU ali v gospodarskih središčih. EU je po eni strani eno najuspešnejših gospodarskih območij na svetu, po drugi pa so razvojne razlike med državami velike, še večje pa so razlike med posameznimi regijami.

Za ustanovitelje Evropske gospodarske skupnosti (v nadaljevanju EGS) ekonomska in socialna kohezija ni bila pglavitna tema, saj pogodba o ustanovitvi EGS iz leta 1957 nima pravih instrumentov, ki bi spodbujali uravnotežen razvoj in zmanjševanje regionalnih razlik. S širitvami, zlasti pa s pristopom novih držav članic, je vsebina regionalnega razvoja prihajala vse bolj v ospredje. V 80. letih, ob pristopu manj razvitih držav članic (Španije, Portugalske in Grčije), je vprašanje ekonomske in socialne kohezije tako postalo ena prednostnih nalog EU (Wostner in drugi, 2005: 29).

¹ Podatki se nanašajo na leto 2001.

² NUTS je kratica za *Le Nomenclature des Unites Territoriales Statistique* in pomeni klasifikacijo teritorialnih enot, ki jo uporablja Evropski statistični sistem ter posledično sama EU za vodenje svojih politik.

2.2 Cilj in izvajanje strukturne politike EU

Cilj strukturne politike EU je doseči trajnosten in enakomeren razvoj vseh držav članic EU, predvsem vseh njenih regij.

Strukturna politika EU izvira iz načela solidarnosti, saj vsaka od držav članic prispeva v skupni proračun EU, iz katerega se zagotavljajo sredstva za različne namene, tudi za strukturne sklade. V programskem obdobju 2000 – 2006, v katero so vstopile nove članice na sredini, so se sredstva razdelila na sestanku Evropskega sveta, marca 1999 v Berlinu. Za strukturno politiko je bila razdeljena tretjina evropskega proračuna, ki je za petnajst starih držav članic 213 milijard evrov, od tega je 195 milijard namenjenih za strukturne sklade in 18 milijard za kohezijski sklad. Za nove države članice je bila v tem programskem obdobju določena posebna kvota, ki je ne glede na datum vstopa finančna zaveza EU. Sredstva za nove članice so se določila decembra 2002 v Københavnu iz kvote berlinskega vrha v skupni vrednosti 14,2 milijarde evrov, za kohezijski sklad pa 7,6 milijarde evrov za obdobje 2004 – 2006 (Wostner in drugi, 2005: 30).

Financiranje projektov poteka v sodelovanju z lokalno oblastjo in vlado države članice. Delovanje strukturne politike EU je namreč določeno kot dopolnjevanje nacionalnih regionalnih politik. Sistem, po katerem je določen obseg sredstev za posamezno državo članico, je določen z regulativami, smernicami in dokumenti Evropske komisije (v nadaljevanju EK).

Delovanje strukturnih skladov določa Uredba o strukturnih skladih³, ki jo je Svet ministrov sprejel junija 1999 v Berlinu. V skladu z Uredbo o strukturnih skladih je večina finančnih sredstev štirih strukturnih skladov namenjena financiranju programov v okviru treh prednostnih ciljev in štirih pobud skupnosti, manjši del pa financiranju inovativnih ukrepov ter zagotavljanju tehnične in prehodne pomoči. Uredba določa tudi štiri osnovna načela delovanja strukturnih skladov in predpisuje pravila in pristojnosti potrebnih ustanov za črpanje sredstev strukturnih skladov.

³ Uredba Sveta (ES) št. 1260/99 z dne 21. junija 1999 o splošnih določbah o strukturnih skladih

2.2.1 Osnovni dokumenti za izvajanje strukturne politike

EU je opredelila tudi osnovne dokumente za izvajanje strukturne politike:

- *Državni razvojni program (DRP)* je osnovni dokument, ki ga pripravi država članica v sodelovanju z gospodarskimi sektorji, socialnimi partnerji, nevladnimi organizacijami in regionalnimi ter lokalnimi oblastmi. V tem dokumentu se določijo investicijske prednostne naloge v posamezni državi za dolgoročno razvojno načrtovanje.
- *Razvojni okvir podpore skupnosti* je dokument, ki ga vsaka država članica, katere obseg razvojnih sredstev iz EU presega milijardo evrov, predloži EK in z njim postavi strategijo razvoja. Na podlagi uspešnih pogajanj med članico in EK postane ta dokument temelj za izvajanje razvojne politike v določenem programskem obdobju.
- *Enotni programski dokument (EPD)* ima enako vlogo kot Razvojni okvir podpore skupnosti, le da obseg sredstev EU ne presega milijardo evrov. Pogosto tak dokument sestavijo države članice, katerih celotno ozemlje je v območju ciljnega območja 1. V dokumentu država članica predstavi svoj razvojni načrt, ki vključuje vse politike dolgoročnega razvoja. Dokument postane operativen šele po potrditvi s strani EK.
- *Operativni programi (OP)* opisujejo načrtovani razvoj sektorja ali regije in so osnovni okvir za izvajanje ukrepov za uresničevanje ciljev razvojne politike.

Vsi ti dokumenti se pripravljajo za določeno programsko obdobje in so podlaga za dolgoročno proračunsko načrtovanje držav članic EU. Za obdobje 2000 – 2006 so morale zato vse države članice že leto prej predložiti svoje dokumente, na podlagi katerih se je določila višina sredstev strukturnih skladov za posamezno državo (Umberger 2004: 5).

2.3 Strukturni skladi

2.3.1 Opredelitev pojma strukturni skladi, cilji in delovanje

Strukturni skladi so instrumenti, s katerimi se sredstva namenljajo za regionalni razvoj, socialno in zaposlitveno politiko ter za spodbude podeželju in ribištvu. Strukturni skladi imajo na ravni EU točno določene cilje, ki so temelj razdelitev sredstev evropskega proračuna za namene strukturnih skladov 2000 – 2006:

- 70 odstotkov sredstev je namenjenih območjem, ki zaostajajo v razvoju. Na teh območjih živi 22 odstotkov vsega prebivalstva EU. Ta cilj je znan kot cilj 1 in zajema območje Slovenije kot celoto;
- 11,5 odstotka sredstev je namenjenih za ekonomski in socialni razvoj območij, ki se spopadajo s strukturnimi problemi. Ta območja predstavljajo 18 odstotkov celotnega prebivalstva EU in so znana kot območja cilja 2;
- 12,3 odstotka sredstev je namenjenih za spodbujanje izboljšav sistemov izobraževanja in usposabljanja in ustvarjanje novih delovnih mest. Namen je znan kot cilj 3 v območjih, ki jih ne zajema cilj 1.

Strukturni skladi financirajo večletne programe, ki predstavljajo razvojno strategijo regije oziroma območja. Za posamezno območje določenega cilja se pripravi samostojna razvojna strategija. V Sloveniji, ki je v celoti v območju cilja 1, je pripravljen Enotni programski dokument 2004 – 2006 (v nadaljevanju EPD), ki predstavlja sporazum med Slovenijo in EK za obdobje 2004 – 2006. Vsak večletni program, ki ga regija oziroma območje predlaga kot vsebino razvojnih dejavnosti, ki jih namerava spodbujati in financirati, mora upoštevati uredbe in smernice EK, ki so zavezujoče v celotni EU (Wostner in drugi, 2005: 30 - 31).

Posamezne projekte, ki se bodo financirali iz sredstev strukturnih skladov, predlaga njihov izvajalec, oceni in odobri pa jih organ upravljanja (v nadaljevanju OU) oziroma določena institucija na nacionalni ravni. Za Evropski sklad za regionalni razvoj to na primer naredi Ministrstvo za gospodarstvo RS (v nadaljevanju MG), skladno s smernicami in merili, opredeljenimi v EPD, Programskem dopolnilu⁴ in skladno z objavljenimi informacijami (razpisi, smernicami za pripravo projektov, smernicami za poročanje ipd.).

⁴ Programsko dopolnilo je programski dokument, ki ga pripravi država članica in v njem podrobneje opredeli predvidene ukrepe. Programsko dopolnilo – po posvetovanju s partnerji – potrdi nadzorni odbor, Evropska komisija pa se s tem dokumentom le seznani.

Izvajanje projektov strukturnih skladov je zato bolj decentralizirano, vendar mora državna uprava pri tem jamčiti, da so pri vseh sofinanciranih projektih izpolnjene vse zahteve EU. Državna uprava mora EK dokazati, da je vzpostavljeni sistem izvajanja zanesljiv, saj ima ta pri izvajanju le vlogo nadzornika in izvaja finančno kontrolo z namenom preprečevanja nepravilnosti in goljufij (Wostner in drugi, 2005: 32).

2.3.2 Načela delovanja strukturnih skladov

Vsebine večletnih programov temeljijo na štirih načelih:

1. *Koncentracija*: Sredstva morajo biti usmerjena na regije oziroma države z največjimi potrebami. V ta namen so opredeljeni trije prednostni cilji.
2. *Partnerstvo*: Predstavniki EK, nacionalnih, regionalnih in lokalnih oblasti, socialni partnerji in ustrezne nevladne organizacije morajo biti vključeni v proces oblikovanja in izvajanja programov.
3. *Programiranje*: Bistveni instrument regionalne politike EU predstavljajo večletni programi, namenjeni spodbujanju gospodarskega razvoja regij. Sodelujoči so dolžni z medsebojnim tesnim sodelovanjem oblikovati dosleden in celovit program, ki vsebuje strategijo razvoja z jasnimi prednostnimi nalogami in ukrepi.
4. *Dodatnost*: Dokončno je pomoč EU zagotovljena le v primeru, če države članice ohranjajo javno porabo na enaki ravni kot v prejšnjem obdobju, pri čemer se mora financiranje EU dopolnjevati z državnim financiranjem (Wostner in drugi, 2005: 31).

2.3.3 Osnovni okviri delovanja strukturnih skladov

Okvir, ki ga z uredbami, smernicami in nepisanimi pravili predstavlja sistem strukturnih skladov, ima zapletena pravila, ki jih posamezna članica bolj ali manj uspešno nadgradi z lastno zakonodajo, programskimi dokumenti in institucijami, ki so odgovorne za izvedbo sistema in izvajanje razvojnega programa. EPD RS za obdobje 2004 – 2006 tako izhaja iz Strategije gospodarskega razvoja Slovenije (v nadaljevanju SGRS) in Državnega razvojnega programa (v nadaljevanju DRP) (Wostner in drugi, 2005: 31).

2.3.4 Vrste strukturnih skladov in njihovo delovanje

Izvajanju kohezijske politike so namenjeni štiri strukturni skladi:

- *Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR)*

ESRR je bil ustanovljen leta 1975. Delovanje ESRR določa Uredba Evropskega parlamenta in Sveta EU št. 1783/1999. Namen sklada je spodbujanje ekonomske in socialne kohezije, pri čemer je njegov osnovni cilj zmanjševanje razlik v stopnji razvitosti med regijami na ravni EU. Kot je opredeljeno v uredbi, so sredstva namenjena za :

- vlaganja v izboljšanje produktivnosti, ustvarjanje novih in ohranjanje obstoječih delovnih mest;
- vlaganja v infrastrukturo;
- podporo notranjemu razvoju z ukrepi, ki podpirajo in spodbujajo lokalne razvojne pobude in delovanje malih in srednje velikih podjetij;
- tehnično pomoč za vlaganja v izobraževanje in zdravstvo, ki sta pomembna za strukturno prilagajanje regij.

Najpomembnejša vloga tega sklada je podpora ciljnih območij 1 in 2 ter pobud skupnosti. Financira tudi nekatere inovativne ukrepe v sodelovanju z evropskim socialnim skladom in evropskim kmetijskim usmerjevalnim jamstvenim skladom.

- *Evropski socialni sklad (ESS)*

Evropski socialni sklad je bil ustanovljen leta 1958 in je namenjen izboljšanju in povečanju zaposlenosti v EU. Delovanje ESS določa Uredba Evropskega parlamenta in Sveta EU št. 1784/1999. Njegova politika je osredotočena na pet področij:

- aktivna politika zaposlovanja za boj proti brezposelnosti;
- razvoj socialnega okolja;
- vseživljenjsko izobraževanje in izpopolnjevalni sistemi;
- premostitev ekonomskih in socialnih sprememb;
- enakovredne možnosti za zaposlovanje moških in žensk.

Podporo sklada dobijo določene kategorije prebivalstva: dolgoročno brezposelni, mladi, ki prvič vstopajo na trg delovne sile, ljudje, ki potrebujejo dodatna usposabljanja ali pomoč pri

samozaposlovanju, da bi imeli več možnosti za zaposlitev in usposabljanje ter pridobivanje poklicnih kvalifikacij ter spodbujanje pri ustvarjanju novih delovnih mest.

- *Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad (EKUJS)*

EKUJS je bil ustanovljen leta 1964. Ta sklad je sestavljen iz dveh delov, jamstvenega in usmerjevalnega dela, pri čemer se prvi del navezuje na skupno kmetijsko politiko EU. Delovanje EKUJS določa Uredba Sveta EU št. 1257/1999.

Ob sprejetju Agende 2000, ki je določila reformo v sistemu kmetijskih skladov, ta del pokriva tudi razvoj ruralnih področij v obliki upokojitvenih shem, kmetijsko-okoljskih programov, ipd. drugi del pa je usmerjen predvsem v naloge:

- krepitev in reorganizacija kmetijstva, vključno z organizacijo in predelavo kmetijskih, ribiških in gozdarskih proizvodov;
- zagotavljanje preoblikovanja kmetijske proizvodnje in razvoja gozdarstva ter podpora razvoju dopolnilnih dejavnosti za kmetovalce;
- zagotavljanje primernega življenjskega standarda kmetovalcev;
- pomoč pri razvoju struktur za zaščito okolja in podeželja.

- *Finančni instrument za usmerjanje ribištva (FIUR)*

FIUR je deloval v okviru kmetijskega sklada, ta pa je leta 1993 postal samostojni instrument za ribištvo in marikulturo⁵, ki igra pomembno vlogo pri subvencioniranju ribiškega sektorja. Izvajanje pomoči s FIUR se načrtuje kot del programa v skladu s ciljnim območjem 1. Delovanje FIUR določa Uredba Sveta EU št. 1263/1999.

Naloge, ki jih pokriva FIUR:

- prizadevanje za trajno ravnovesje med ohranjanjem in izkoriščanjem vodnih virov;
- povečevanje konkurenčnosti in razvoj stabilnega podjetništva v tem sektorju;
- povečevanje ponudbe in vrednosti proizvodov s tega področja;
- prispevanje k oživitvi področij, odvisnih od ribištva in marikulture⁵.

⁵ Marikultura – umetno gojenje morskih organizmov.

2.4 Druge oblike finančne pomoči EU

2.4.1 Kohezijski sklad

Kohezijski sklad je bil ustanovljen z Maastrichtsko pogodbo in odločitvijo o vzpostavitvi evropske gospodarske in denarne unije. Uveden je bil v programskem obdobju 1994 – 1999 z namenom sofinanciranja projektov na področju okolja in vseevropskih transportnih povezav v EU. Kohezijski sklad ima svoje naloge tudi v sedanjem programskem obdobju 2000 – 2006, ki jih določata uredbi ES št. 1264/1999 in 1265/1999. Kriterij za dodelitev sredstev je bruto nacionalni proizvod, merjen po kupni moči. Če je ta manjši od 90 odstotkov povprečja EU, je država članica upravičena do črpanja sredstev iz kohezijskega sklada.

Kohezijski sklad omogoča neposredno financiranje projektov, ki se navezujejo na okoljsko in prometno infrastrukturo v manj razvitih državah članicah EU:

Finančna pomoč kohezijskega sklada je namenjena za:

- okoljevarstvene projekte, ki podpirajo razvoj politike okolja;
- projekte za razvoj transportne infrastrukture;
- preliminarne študije, ki se navezujejo na projekte in njihovo izvedbo;
- pripravljalne projekte, ki analizirajo stroške in prihodke ter tehnično podporo projektov: horizontalni ukrepi, kot so primerjalne analize vpliva pomoči EU, študije, ki se navezujejo na spremljanje in vrednotenje projektov in povečanje koordinacije ter obstojnosti projektov, študije, ki omogočajo potrebno prilagoditev pri realizaciji projekta.

2.4.2 Pobude Evropske skupnosti

Z reformo strukturnih skladov leta 1998 je bil določen tudi finančni načrt za tako imenovane pobude skupnosti. V programskem obdobju 1994 – 1999 je bilo takšnih pobud 13, v programskem obdobju 2000 – 2006 pa obstajajo samo še štiri pobude. EK s sprejemanjem smernic določa vsebinske cilje pobud in usmerja njihovo delovanje. Njihovo izvajanje poteka decentralizirano, kar pomeni, da so za to odgovorne oblasti v državah članicah.

a) Čezmejno sodelovanje, mednarodno sodelovanje in medregionalno sodelovanje (INTERREG III)

Spodbuja partnerstvo in sodelovanje med ljudmi ob meji in čez državno mejo. Ta pobuda se financira v okviru evropskega regionalnega sklada. Program je namenjen doseganju skladnejšega razvoja na podlagi spodbujanja čezmejnega, medregionalnega in transnacionalnega sodelovanja.

Aktivnosti so usmerjene na obmejna področja držav članic EU in na obmejna področja EU z državami kandidatki, ki sodelujejo z državo članico preko programa za čezmejno sodelovanje, ki ga financira EU.

b) Trajnostni razvoj mest in urbanih naselij (URBAN II)

Pobuda se prav tako financira s sredstvi evropskega regionalnega sklada. Program je namenjen spodbujanju pilotskih in inovativnih akcijskih programov v kriznih soseskah majhnih in večjih mest, za katere je značilna socialna izključenost. Spodbuja tudi inovativne strategije za gospodarsko in socialno oživitev malih in srednjih mest ali zapostavljenih mestnih predelov ter izmenjavo znanja in izkušenj za trajno oživitev mest ter njihovega razvoja v EU.

c) Prepletanje neenakosti in diskriminacije na trgu dela (EQUAL)

Pobudo financira evropski socialni sklad. Namenjena je podpori aktivnosti na področju aktivne politike zaposlovanja in socialne kohezije, spodbujanju podjetništva, izobraževanja in podpori enakopravnosti na trgu delovne sile.

d) Razvoj lokalnih spodbud na podeželju kot trajnostni razvoj območij (LEADER+)

Pobuda se financira v okviru evropskega kmetijskega sklada. Spodbuja nove oblike tehnologije za povečanje konkurenčnosti izdelkov in storitev podeželskih območij, dvig kakovosti življenja na podeželju, podpira majhne proizvajalce za nastop na trgu ter skrbi za naravne in kulturne vire.

Je podpora lokalnemu partnerstvu in izgradnji povezav. Zato spodbuja razvoj in sodelovanje lokalnih akcijskih skupin. Poudarek je predvsem na medregionalnem in meddržavnem povezovanju.

2.4.3 Ukrepi za spodbujanje inovacij in raziskav

Za izboljšanje kakovosti regionalnih strategij EU namenja finančno podporo idejam, ki še niso bile preverjene in se obravnavajo kot inovacije. S tem skuša spodbujati inovativnost in raziskave v regijah EU. Za programsko obdobje 2000 – 2006 se v okviru evropskega regionalnega sklada lahko namenja finančna sredstva za regionalne dejavnosti, ki se navezujejo na raziskave in razvoj, za e-evropske regije, za razvoj informacijske družbe, za spodbujanje regionalne identitete in trajnostnega razvoja.

2.4.4 Evropska investicijska banka

Zavzema pomembno vlogo v okviru strukturnih skladov, saj je vključena v celoten program njihovega delovanja. Je instrument, ki omogoča kreditiranje ter pospeševanje ekonomskega in socialnega razvoja. Finančno pomoč zagotavlja v naslednjih oblikah: posojila in druge oblike delnega financiranja investicijskih projektov, globalna posojila, bančne garancije in delno financiranje tehnične podpore in študij za pripravo izvedbe projekta.

3 GOSPODARSTVO IN PODJETNIŠKI SEKTOR V SLOVENIJI

3.1 Stanje slovenskega gospodarstva in podjetniškega sektorja pred vstopom v EU

Slovenija se je uspešno vključila v evropski gospodarski prostor zlasti s pripravo svojega gospodarstva za članstvo v EU. Sorazmerno visoka gospodarska uspešnost (povprečna rast BDP okoli 4 odstotke v letih 1995 – 2002) je privedla do približevanja Slovenije k EU. Slovenski BDP je tako leta 2001 znašal 70 odstotkov povprečne vrednosti v EU (EPD 2004 – 2006: 7).

Manjši uspehi se kažejo pri krepitvi mednarodne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva in spodbujanju razvojnega koncepta, ki bi uspešno uravnotežil gospodarski razvoj z okolju prijaznim in socialno sprejemljivim razvojem.

Slovensko gospodarstvo ima probleme predvsem z izvozno konkurenčnostjo. Ti problemi so povezani predvsem s strukturnimi značilnostmi in neelastičnostjo, zlasti pri storitvah v nemenjalnih sektorjih, v proizvodnem sektorju, pa tudi z nezadostnim sodelovanjem med javnim in zasebnim sektorjem.

Kljub pomembnim strukturnim spremembam in opaznim gibanjem rasti še vedno niso odpravljeni glavni strukturni problemi, zaradi katerih slovensko gospodarstvo in slovenska podjetja niso tako konkurenčna kot bi lahko bila.

3.1.1 Nekonkurenčnost slovenskega gospodarstva v mednarodnem okolju

Slovenija se na podlagi vidnih pozitivnih makroekonomskih rezultatov v zadnjih desetih letih uvršča med najuspešnejše tranzicijske države. Vendar izzivi globalne konkurence, kjer se zahteva visoka stopnja inovativnosti in podjetnosti in relativno zaostajanje konkurenčne sposobnosti gospodarstva za številnimi državami na svetovni lestvici konkurenčnosti narekujejo ofenzivno spreminjanje slovenskega gospodarstva v strukturo, ki bi bila prilagojena zahtevam nove ekonomije.

Glavni razlog za nizko mednarodno konkurenčnost slovenskega gospodarstva je relativno neugodna struktura in nezadostno razvita sposobnost za inovacije. Vzrok za to je nizka stopnja vlaganj v raziskave in razvoj, zlasti neustrezna struktura naložb, kar ima za posledico nezadostno tehnološko opremljenost in pomanjkanje tehnološkega znanja v podjetniškem sektorju. Poslovno okolje za podjetništvo in naložbe ni stimulatивно, dostop do lokacij,

zemljišč, podatkov, znanja in virov financiranja pa je omejen. To je mogoče deloma pripisati tudi pomanjkanju sodelovanja med univerzami, raziskovalnimi inštituti in podjetji.

Slovenija se zato sooča z dvojnimi izzivi: da dohiti bolj razvita gospodarstva in se ob tem pripravi za prihodnje izzive.

Na področju konkurenčnosti gospodarstva namerava Slovenija doseči osnovne razvojne cilje, navedene v Strategiji gospodarskega razvoja Slovenije:

zmanjšati razvojne razlike za EU-15⁶ na gospodarskem področju, ne da bi ogrozila sedanje stanje družbenega in okoljskega razvoja ter okrepiti gospodarsko zmogljivost regij, ki trenutno zaostajajo v razvoju za ostalo Slovenijo na področju v smislu produktivnosti.

To pomeni spodbuditev razvojnega procesa, ki bo temeljil na: povečani stopnji inovativnosti, zagotavljanju pritoka ključnih znanj za tehnološki razvoj in sposobnosti stalnega inoviranja v podjetniškem sektorju (EPD 2004 – 2006: 113).

3.1.2 Glavni strukturni problemi slovenskega gospodarstva in podjetniškega sektorja

Kot glavne probleme lahko navedemo: v povprečju znatno nižja raven produktivnosti kot v EU, neugodna struktura izvoza slovenske industrije (izvoz temelji na nediferenciranih izdelkih in storitvah z nižjo dodano vrednostjo), nizek delež inovativnih podjetij med proizvodnimi podjetji, zaostajanje nemenjalnega storitvenega sektorja pri prestrukturiranju, nezmožnost podjetij doseči konkurenčne prednosti, ki niso povezane s cenami. Glavni razlogi, ki ovirajo odpravo teh strukturnih problemov, izhajajo iz neučinkovite lastniške strukture podjetij, pomanjkljivih upravljaljskih spretnosti, pomanjkanja zasebnih investicij v raziskave in razvoj ter neugodnih razmer za investicije v gospodarstvo (EPD 2004 – 2006: 8).

3.1.3 Kako odpraviti glavne strukturne probleme podjetniškega sektorja

Slovenija namerava s programi strukturne politike odpraviti glavne strukturne probleme podjetniškega sektorja, s ciljem nacionalne in regionalne konkurenčnosti. V tem smislu bodo dejavnosti v okviru programov strukturne politike podpirale razvoj inovacijskega okolja in prispevale k večji dostopnosti informacij, znanja in financ za podjetnike.

⁶ EU-15 – 15 držav, ki so bile članice Evropske unije že pred pristopom novih, pridruženih članic, dne 01. 05. 2004.

Aktivnosti bodo spodbujale predvsem razvoj malih in srednjih podjetij (v nadaljevanju MSP), ki v največji meri pripomorejo k dinamiki in stabilnosti gospodarskega razvoja Slovenije. Glavni cilj politike za MSP je zagotavljanje pogojev za krepitev njihovih konkurenčnih prednosti (SGRS 2001: 11). Dejavnosti bodo osredotočene tudi na turizem in bodo naredile Slovenijo in njene regije privlačnejše za nova vlaganja.

Pomanjkanje razpoložljivih lokacij za nadaljnji razvoj podjetij in neugodne razmere za vlaganja, ki izvirajo iz administrativnih ovir in visokih stroškov, se bo reševalo z zagotavljanjem konkurenčnih lokacijskih razmer za nova vlaganja ob ustrezni podprtosti z okoljsko, transportno in telekomunikacijsko infrastrukturo.

3.1.4 Ukrepi za trajnostno rast slovenskega gospodarstva

Za trajnostno gospodarsko rast je potrebno razviti širši nabor prilagodljivih in posebnih veščin in znanj na trgu dela. Dejavnosti programov strukturne politike bodo spodbujale preventivne in aktivne ukrepe na področjih vseživljenjskega učenja, aktivnih politik trga dela, spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti človeških virov, spodbujanja prilagodljivosti trga dela in socialne vključenosti.

Prav tako bodo dejavnosti spodbujale povečanje konkurenčnosti kmetijskega in živilskega sektorja ter učinkovite rabe sredstev na podeželju, saj se prav tu kažejo resne strukturne pomanjkljivosti.

3.1.5 Mala in srednje velika podjetja v Sloveniji

Hitra rast malih podjetij in prehajanje delovne sile iz velikih industrijskih podjetij v nova mala podjetja, v glavnem storitvena, sta dejavnika, ki sta temeljito spremenila strukturo slovenskega gospodarstva. V letih 1991 - 1994 se je število podjetij v Sloveniji več kot podvojilo. V zadnjih desetih letih se je delež zaposlenih v malih in srednjih podjetjih (v nadaljevanju MSP) povečal z 32 na 46 odstotkov (SURS 1995 - 1999). To daje politiki razvoja MSP ter podjetništva še dodaten pomen.

MSP so pomemben generator delovnih mest in prihodka, kar kaže na njihovo vlogo kot ključnega dejavnika stabilnosti, socialne kohezije in regionalnega ter lokalnega razvoja v Sloveniji.

V Sloveniji je bilo leta 2001 skupaj 102.568 MSP, število zaposlenih v teh podjetjih pa 394.508.

Po panogah prevladujejo podjetja v storitvenem sektorju z deležem 68,8 odstotka. Sledijo jim podjetja v sektorju trgovine z deležem 25,3 odstotka, industrijska podjetja z deležem 18,4 odstotka in gradbena podjetja z deležem 11,7 odstotka.

Dodana vrednost na zaposlenega je znašala v malih podjetjih z 1 - 9 zaposlenimi 13.851 evrov, v podjetjih z 10 - 49 zaposlenimi 20.364 evrov, v srednje velikih podjetjih s 50 - 249 zaposlenimi pa 19.591 evrov.

Mikropodjetja so imela povprečni promet po 0,2 milijona evrov, mala podjetja promet po 3 milijone evrov, srednje velika podjetja pa povprečni promet po 24 milijonov evrov. MSP prispevajo skupaj 32,5 odstotka k skupnemu izvozu (EPD 2004 – 2006: 28).

Sektor MSP v Sloveniji se spoprijema z nekaterimi hudimi težavami. V primerjavi z velikimi podjetji doživljajo znatne zagonske ovire, kamor spadajo težave z dostopom do financiranja, storitvami podpore podjetništva, razvojem in raziskavami, opraviti pa imajo tudi z višjimi transakcijskimi stroški. Pogosto se soočajo s pomanjkanjem in odlivom kvalificirane delovne sile. Podjetniško okolje ni dobro razvito. To je tesno povezano z visokimi državnimi bremenmi in visokimi stroški dela. Družbene vrednote, ki so sorazmerno nenaklonjene podjetništvu (kar je še posebej težavno v manj razvitih regijah), še dodatno ovirajo usmerjenost podjetij v rast. Ustanavljanje novih podjetij tako že nekaj časa stagnira. Ta pojav spremlja še neugodno gibanje stopnje preživetja MSP. V letu 2001 je bilo število podjetij, ki so prenehala poslovati (14.804), celo večje od števila ustanovljenih podjetij (14.494) (EPD 2004 – 2006: 8).

Glavni izzivi uspešnega bodočega razvoja sektorja MSP v Sloveniji so povezani z naslednjimi nalogami:

- napredek podjetniškega znanja in podjetniške klime;
- modernizacija zastarele tehnologije in opreme;
- intenzivnejša usmeritev na zahteve trga.

4 STRUKTURNI SKLADI IN SPODBUJANJE PODJETNIŠKEGA SEKTORJA IN KONKURENČNOSTI V SLOVENIJI

4.1 Prednostna področja, na katera je usmerjena finančna pomoč v okviru strukturnih skladov

V skladu z EPD 2004 – 2006 je pomoč EU usmerjena predvsem na naslednja štiri prednostna področja:

- *Prednostna naloga št. 1: Spodbujanje podjetniškega sektorja in konkurenčnosti*

Dejavnosti v okviru te prednostne naloge so usmerjene v: zvišanje konkurenčnosti, izboljšanje ravni inovacijske in tehnološke kompleksnosti proizvodov in proizvodnih procesov, večjo fleksibilnost in bolj učinkovito organizacijo podjetij, razvoj podjetništva in spodbujanje investicij in razvoja sposobnosti za upravljanje.

Dejavnosti potekajo v okviru petih ukrepov, ki so financirani iz ESRR.

- *Prednostna naloga št. 2: Znanje, razvoj človeških virov in zaposlovanje*

Ključni cilji prednostne naloge so: vlaganje v razvoj človeških virov in zaposlovanje z namenom ustvarjanja kakovostnih delovnih mest, boj proti brezposelnosti, spodbujanje socialnega vključevanja oseb s posebnimi potrebami, vseživljenjsko učenje in razvoj spretnosti in nadaljnje usposabljanje delavcev v perspektivnih sektorjih in sektorjih, ki se prestrukturirajo.

Aktivnosti potekajo v okviru štirih ukrepov, ki se financirajo iz ESS.

- *Prednostna naloga št. 3: Prestrukturiranje kmetijstva, gozdarstva in ribištva*

Prednostna naloga sledi doseganju naslednjih ciljev: izboljšanje gospodarske učinkovitosti in konkurenčnosti kmetijstva, gozdarstva in ribištva, uspešna prilagoditev zahtevam evropskega trga, spodbujanje alternativnih virov na podeželju, spodbujanje varnosti in kakovosti živilskih izdelkov, vzdrževanje in trajnostni razvoj gozdov.

Dejavnosti potekajo v okviru petih ukrepov ki se financirajo iz Usmerjevalnega oddelka EKUJS in dveh ukrepov, ki se sofinancirata iz FIUR.

- *Tehnična pomoč*

Namen dejavnosti v okviru te prednostne naloge je podpora vodenju in spremljanju programa, zlasti na področju informacijskega sistema (ISARR), komunikacija in informiranje javnosti, podpora raziskavam in projektom.

4.2 Prednostna naloga št. 1: Spodbujanje podjetniškega sektorja in konkurenčnosti

Ukrepi v okviru prve prednostne naloge so usmerjeni v spodbuditev razvojnega procesa, ki bo temeljil na večji stopnji inovativnosti, zagotavljanju pritoka ključnih znanj za tehnološki razvoj in sposobnosti stalnega inoviranja v podjetniškem sektorju. Podjetništvo, kot sredstvo za razvoj in uveljavljanje MSP, ki ustvarja delovna mesta in dohodek, v okviru posebnega ukrepa znotraj prednostne naloge prispeva k nadaljnjemu razvoju podjetništva in podjetniškega okolja. Ukrep tudi spodbuja konkurenčnost turističnih storitev in nadaljnji razvoj države in njenih regij, da bodo bolj privlačne kot turistične destinacije, kar bo podpiralo cilje prednostne naloge.

Dejavnosti v okviru ukrepov prednostne naloge določajo pogoje, kako povečati produktivnost, inovativnost in privlačnost za nove naložbe v državo in njene regije. Krepitev tehnoloških sposobnosti bo hkrati spodbujala ustvarjanje vrednosti z odkrivanjem poslovnih priložnosti in na ta način prispevala k večji mobilizaciji človeških, finančnih in materialnih virov države in posamezne regije (EPD 2004 – 2006: 113).

4.2.1 Splošni cilji ukrepa

Večja uspešnost nacionalne in regionalne gospodarske rasti zahteva osredotočenost na ključne dejavnike, ki določajo konkurenčno prednost podjetij, ki delujejo na svetovnem trgu in se zato soočajo z globalno konkurenco. Dejavnosti v okviru te prednostne naloge sledijo naslednjim splošnim ciljem:

- **Dvigu konkurenčnosti.** Povečana konkurenca zaradi liberalizacije trgovinskih tokov spodbuja podjetja in ustanove k tehnološkim in organizacijskim izboljšavam, za katere so potrebne velike naložbe.
- **Izboljšanju stopnje inovativnosti in tehnološke zahtevnosti proizvodnih procesov in proizvodov.** Krepitev sposobnosti za obvladovanje globalnega znanja in tehnološkega napredka je glavni vir povečevanja produktivnosti dela, nacionalne konkurenčne sposobnosti in zvišanja individualne in družbene kakovosti življenja.
- **Povečanju fleksibilnosti in učinkovitejši organiziranosti podjetij.** Svetovno najuspešnejša podjetja razvijajo fleksibilno proizvodnjo, kar pomeni sposobnost uvajanja neprestanih izboljšav v tehnologiji, notranji organizaciji in stalno prilagajanje spremenjenim razmeram na trgu. Podjetja se učijo tudi ena od drugih. Prav to sposobnost učenja oz. skozi medsebojno povezovanje je ena najpomembnejših silnic faktorjev rasti regionalnih ekonomij.

Nastajajo grozdi in mreže, ki predstavljajo geografsko koncentracijo povezanih, čeprav samostojnih podjetij in ustanov, ki so pomembna za dvig konkurenčnosti.

- **Razvoju podjetništva.** Dejavnike konkurenčnosti povezuje med seboj podjetništvo.

Uspešne so tiste države, ki hitro odpravljajo ovire in izboljšujejo pogoje za nastajanje novih podjetij in ustanov, ker s tem skrajšujejo čas realizacije nove podjetniške priložnosti.

- **Spodbujanju naložb in razvoja vodstvenih zmogljivosti.** Spodbujanje proizvodnega in storitvenega sektorja pri razvoju znanja in zmogljivosti, povezanih s podjetji, spodbujanje ustanov in mrež ter pomoč pri doseganju naložbam prijaznega vzdušja za inovativna podjetja.

4.2.2 Specifični cilji

Sinergijski učinek aktivnosti, združenih v prvi prednostni nalogi, bo dosežen ob zasledovanju naslednjih specifičnih ciljev:

- Razvoj inovativnega okolja, razvojne infrastrukture in pogojev za vzpostavljanje različnih oblik povezovanja podjetij in institucij znanja, ki bodo pospešile in povečale učinkovitost prenosa znanja v produkte, storitve in procese ter okrepile prepoznavnost Slovenije kot razvojnega partnerja.

- Spodbujanje razvoja organizacijskih struktur za skupno planiranje, razvoj in trženje turističnih destinacij ter spodbujanje naložb v turistično infrastrukturo, ki je sestavni del turističnih proizvodov destinacij.

- Izboljšanje dostopa podjetnikov in podjetij do informacij, znanja in virov financiranja, usmerjeno v podporo hitrejšemu nastajanju in uspešnemu razvoju MSP. Ob upoštevanju razvojnih razlik in različnih finančnih in človeških zmožnosti regij bodo dejavnosti prednostne naloge prispevale tudi k bolj uravnoteženemu regionalnemu razvoju. V skladu s strategijo EPD je poseben poudarek namenjen regijam, ki zaostajajo v razvoju in bodo imele dostop do indikativne alokacije 60 odstotkov razpoložljivih sredstev prednostne naloge. Nobena dejavnost ne bo istočasno uporabljala sredstev iz različnih ukrepov prve prednostne naloge.

4.2.3 Ciljne vrednosti in kazalniki

Kazalniki	Ciljna vrednost*
Učinek:	
- Število podprtih naložbenih projektov (z ukrepom 1.1, 1.2, 1.4).	95
- Število MSP, ki dobivajo pomoč.	800 na leto
Rezultat:	
- Število ustvarjenih novih bruto delovnih mest.	3500
- Število podpornih ustanov za inovacije.	45
- Sredstva (sofinanciranje), predvidena v zasebnem sektorju.	136 mio EUR
Vpliv:	
- Število ustvarjenih novih neto delovnih mest.	2200

Vir: EPD 2004 – 2006

* Ciljna vrednost se nanaša na konec programskega obdobja.

4.2.4 Usklajenost z drugimi prednostnimi nalogami EPD

Aktivnosti v okviru prve prednostne naloge EPD lahko izboljšajo konkurenčnost podjetniškega sektorja, ki predstavlja potreben pogoj za krepitev gospodarske konvergence in učinkovito alokacijo človeških virov. Razvoj človeških virov je predmet druge prednostne naloge, katere dejavnosti se popolnoma v celoti dopolnjujejo z ukrepi ESRR. Zlasti glede spodbujanja podjetništva v podeželskih območjih in v njihovi okolici bodo ukrepi v okviru te prednostne naloge z zagotavljanjem novih delovnih mest prispevali h gospodarski regeneraciji podeželskih področij, kar je predmet tretje prednostne naloge.

Trajnostni razvoj s poudarkom na okoljskem vidiku

Trije ukrepi v sklopu prve prednostne naloge so naravnani k ustvarjanju boljših možnosti za podjetništvo in s tem neposredno h gospodarski rasti. Njihov vpliv na okolje bi moral biti posreden in prispevati k boljšemu splošnemu dolgoročnemu dojetju pomena okoljske komponente ter tako prispevati k doseganju dolgoročnih ciljev, kot so navedeni v nacionalnih strategijah. Poseben pozitiven vpliv na okolje se lahko pričakuje z zagotavljanjem podpor in jamstev MSP za učinkovito porabo energije. V podobnem duhu se tudi vpliv ukrepa gospodarske infrastrukture na okolje lahko šteje kot neposreden. Predvsem v primerih revitalizacije opuščenih ali delno opuščenih, a še vedno delujočih industrijskih con in njihove obnove, bodo ustvarjene nove možnosti gospodarskega razvoja, z obnovo obstoječe in izgradnjo nove infrastrukture, ki bo v celoti skladna z okoljskimi standardi in bi morala neposredno izboljšati stanje degradiranega okolja. Poleg tega bo ustanavljanje podjetniških con predmet strateškega prostorskega načrtovanja, ki mora zagotoviti čim boljšo uporabo zemljišč. Zakonodaja zahteva tudi naj investitor zagotovi ustrezno oceno vpliva na okolje in določi potrebne okoljske standarde. To bo prispevalo k skupnemu izboljšanju stanja okolja, kar se bo spremljalo z letnimi okoljskimi poročili.

4.2.5 Usklajenost z drugimi nacionalnimi in EU politikami

Okvir politik EU

Širši nacionalni okvir in okvir politik EU je vplival na oblikovanje prve prednostne naloge EPD, hkrati pa vpliva na in določa močno podporo za ukrepe, ki jih zagovarja njena utemeljitev. V evropskem gospodarstvu 21. stoletja je dostop do znanja in zmogljivosti za inovacije ključni pogoj za to, da podjetje ostane globalno konkurenčno v Evropi in v njenih regijah. Inovacije pa so vedno bolj kompleksne, interdisciplinarne in drage, saj zahtevajo mreže inovativnih podjetij in povezave med univerzami in podjetji.

Pred več kot tremi leti si je Evropski svet v Lizboni zastavil pogumen in ambiciozen desetletni cilj, naj postane EU najbolj dinamično, konkurenčno in trajnostno na znanju temelječe gospodarstvo, ki temelji na znanju in uživa polno zaposlenost ter okrepljeno gospodarsko in socialno kohezijo. Da bi dosegla ta cilj, se mora EU držati dogovorjene politike makroekonomske stabilnosti in ohranjati cilje celotne lizbonske strategije⁷.

⁷ Lizbonska strategija – leta 2000 je Evropski svet na svojem pomladanskem vrhu v Lizboni sprejel sklepe, ki so ob nastanku dobili ime *lizbonska strategija*. Z zaključki vrha je Evropska unija določila svoje strateške prioritete in konkretne razvojne cilje, ki naj bi bili doseženi do leta 2010.

To pomeni:

- hitrejše izvajanje strukturnih in gospodarskih reform in zagotavljanje, da bo trajnostni razvoj sestavni del teh reform,
- nadaljnje spodbujanje gospodarske in socialne kohezije,
- razvijanje podjetništva s konkurenčnim poslovnim okoljem, na podlagi boljšega sodelovanja med raziskovalno sfero in podjetji.

V skladu s to obvezo in z načelom trajnostnega razvoja bi morala podjetniška politika omogočati rast tako, da bo zagotavljala podjetjem, da lahko odgovorijo na izzive strukturnih sprememb, pojava digitalne ekonomije in krepitve konkurence ter globalizacije.

Industrijska politika

Je ključno področje politike za razvoj evropskega gospodarstva. V skladu s Sporočilom EK - Industrijska politika v razširjeni Evropi⁸, ki je podlaga za široko javno razpravo o pripravi učinkovite industrijske politike. Ob upoštevanju širitve, dne 1. maja 2004, so ključni državni horizontalni politični ukrepi vključeni v *Program ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti (2002-2006)*.

Podjetniška politika (kot del industrijske politike)

MSP so z družbenega in ekonomskega vidika eden najpomembnejših elementov, saj predstavljajo ključni 'vir' pri ustvarjanju podjetniškega ozračja in inovacij. V skladu z *Zeleno knjigo o podjetništvu v Evropi*, ki je podlaga za razpravo o položaju in prihodnjih usmeritvah ter prednostih, so ključni ukrepi nacionalne politike naslednji:

- spodbujanje podjetništva in razvijanje podpornega okolja,
- spodbujanje ustanavljanja in razvoja MSP ter spodbujanje naložb,
- spodbujanje razvoja turizma.

⁸ Sporočilo Evropske komisije Evropskemu svetu, Evropskemu parlamentu, Ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij - Industrijska politika v razširjeni Evropi, COM (2002) 714 final.

Politika inovacij (kot del industrijske politike)

Najpomembnejši dokumenti so naslednja sporočila:

Inovacije v na znanju temelječem gospodarstvu in politika inovacij: posodabljanje pristopa Unije v okviru Lizbonske strategije. V skladu s temi dokumenti se opravljajo naslednji ključni državni ukrepi:

- Krepitev ključnih dejavnikov za uspeh podjetij (znanje, inovacije, podjetništvo).
- Sprejemanje predpisov, ki spodbujajo podjetništvo in inovacije za hitre strukturne spremembe (nove tehnologije, proizvodi, procesi, organizacija, dostop do financiranja).
- Izboljšanje sodelovanja in prenos znanja med izobraževalnimi in raziskovalnimi ustanovami ter proizvodnim sektorjem in spodbujanje sodelovanja med podjetji v evropskem raziskovalnem prostoru.
- Spodbujanje podjetniških naložb v tehnološki razvoj in inovacije ter izboljšanje razpoložljivosti ter dostopa do virov financiranja za MSP.

Za obdobje 2000 - 2006 strukturni skladi izrecno priznavajo vlogo raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij ter informacijske družbe kot strukturnih dejavnikov za konkurenčnost in dolgoročno gospodarsko rast ter kot prednostno nalogo določajo spodbujanje raziskav, inovacij in informacijske družbe.

Politika raziskav in razvoja

Najpomembnejši dokumenti so: *Sklep Evropskega parlamenta in sveta o šestem okvirnem programu (2002-2006) in šesti okvirni program EURATOM (2002 - 2006)*, junij 2002, in sporočila: *Skupni evropski raziskovalni prostor*, januar 2000, in *Naložbe v razvoj: delovni načrt za Evropo*, april 2003. Dosledni nabor ciljev in ukrepov (vključno z barcelonskim ciljem 3 odstotkov BDP za raziskave in razvoj do leta 2010, od katerih dve tretjini prihajata iz podjetniškega sektorja) za izvajanje evropske politike raziskav v Sloveniji je bil vnesen v vladne dokumente in ustrezno podprt z rešitvami novega Zakona o raziskovalnih in razvojnih dejavnostih, sprejetega jeseni 2002. Slovenska politika raziskav in razvoja je že v veliki meri integrirana v evropsko raziskovalno politiko "Skupni evropski raziskovalni prostor" (ERP), ki je skladen s ciljem Lizbonskega Sveta, naj Evropa do leta 2010 postane najbolj konkurenčno in dinamično, na znanju temelječe gospodarstvo na svetu.

Državna politika

Prva prednostna naloga EPD št. 1 temelji na slovenski podjetniški in konkurenčni politiki, ki tudi sama sledi novim konceptom kakovostne gospodarske rasti, temelječe na idejah, znanju, informacijah in novih tehnologijah, kot tudi na uravnoteženem regionalnem razvoju. Ta novi koncept je bil obravnavan in vključen v Državni razvojni program 2001-2006 ter v Strategijo gospodarskega razvoja Slovenije, dva strateška dokumenta Republike Slovenije.

Prednostna naloga povzema glavne skrbi problematike in teme *Državnega razvojnega programa 2001-2006* (DRP), ki teži k razvoju Slovenije kot družbe, ki temelji na znanju, mednarodno konkurenčnem gospodarstvu in trajnostnem, regionalno uravnoteženem razvoju. Z ukrepi, osredotočenimi na ustvarjanje okolja, ki bo spodbujalo podjetništvo in inovativnost ter spodbujalo naložbe v znanje in razvoj človeških virov ter na ta način večalo konkurenčnost podjetij, prednostna naloga v celoti podpira doseganje glavnih ciljev prve prednostne naloge DRP. Na primer doseči gospodarsko strukturo, ki bo primerljiva s strukturo EU (merjeno glede na delovno silo, zaposleno v MSP), in izboljšati konkurenčnost družb (kar se meri glede na gospodarstva z dodano vrednostjo).

Program ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti 2002-2006 predstavlja operativno sredstvo za izvajanje razvojne politike za podjetniški sektor in povečanje konkurenčnosti s pomočjo dodatnih finančnih spodbud podjetjem. Doslej doseženi rezultati tega programa so bili večji pogoj za določanje ukrepov prve prednostne naloge EPD. Ukrepi programa dopolnjujejo ukrepe, določene v prvi prednostni nalogi št. 1. Njihov cilj je izboljšati znanje, sodelovanje in prenos znanja med izobraževalnimi in raziskovalnimi ustanovami ter proizvodnim sektorjem, ter spodbujati sodelovanje med podjetji v evropskem raziskovalnem prostoru. Drugi podprogram je osredotočen na spodbujanje ključnih dejavnikov konkurenčnosti, podjetniških naložb in tehnološkega razvoja in inovacij, prožnosti in novih poslovnih vzorcev ter podjetništva. Cilj tretjega podprograma je izboljšanje razpoložljivosti ter dostopa do podatkov, storitev in virov financiranja za MSP. Ukrepe dopolnjujejo izboljšanje zakonodaje, katere cilj je odstraniti upravne ovire, razvoj inovativne infrastrukture in olajšanje rasti poslovnih naložb v znanje, raziskave in tehnološki razvoj.

Prednostna naloga je tesno povezana z *Zakonom o raziskovalni in razvojni dejavnosti*, sprejetim jeseni 2002, ki opredeljuje strateške cilje politike raziskav in razvoja v Sloveniji:

- ustvarjanje novega znanja in spoznanj ter prenos tega in mednarodno dosegljivega znanja v javno korist in gospodarsko izrabo za povečanje družbene blaginje,
- krepitev sposobnosti za obvladovanje splošnega družbenega napredka in tehnološkega napredka kot glavnega vira povečevanja produktivnosti dela in nacionalne konkurenčne sposobnosti v globalnem prostoru,
- zviševanje individualne in družbene kakovosti življenja ter utrjevanje nacionalne identitete.

Za realizacijo zgoraj navedenih ciljev politike raziskav in razvoja v Sloveniji zakon določa organizacijsko strukturo in pogoje za financiranje raziskovalnih in razvojnih dejavnosti (temeljne raziskave, uporabne raziskave, predkonkurenčne razvojne dejavnosti, industrijske raziskave, študije tehnične izvedljivosti, prenos znanja in druge dejavnosti na področju politike raziskav in razvoja).

Prednostna naloga se tudi tesno povezuje s strategijo *Republika Slovenija v informacijski družbi*, ki jo je sprejela slovenska vlada. Ta strategija je skladna z DRP.

Prednostna naloga dopolnjuje tudi *Nacionalni program za kulturo*, ki po Zakonu o uresničevanju javnega interesa za kulturo predstavlja strateški dokument razvojne kulturne politike v Sloveniji. V tem predlogu sta kot prednostni nalogi prepoznani: mreža multimedijskih središč in obnova kulturne dediščine.

Ukrep za spodbujanje turizma temelji na *Slovenski turistični strategiji 2002-2006* in nadgrajuje ukrepe na področju turizma kot sestavni del programa ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti. Celosten pristop k razvoju turističnih destinacij, določen v ukrepu, vključuje dejavnosti na dveh ključnih področjih. Prvo je razvoj znanja in zmogljivosti sposobnosti za upravljanje turističnih destinacij. Cilj drugega je razvoj osnovne turistične infrastrukture in vključitev glavnih zanimivosti (naravnih znamenitosti in kulturne dediščine) med integralne turistične proizvode turističnih destinacij. Ta ukrep na nacionalni ravni zaokrožujejo ukrepi za izboljšanje kakovosti promocije slovenske turistične ponudbe na nacionalni ravni in ukrepi za razvoj človeških virov v turizmu.

Prednostna naloga je tudi tesno povezana s *Strategijo regionalnega razvoja*. Podjetništvo in rast gospodarstva, tudi in zlasti v manj razvitih regijah, predstavlja osrednji element, ki naj bi prispeval k zmanjševanju regionalnih razlik v Sloveniji. Ukrepi prve prednostne naloge EPD torej upoštevajo neugodne začetne pogoje v manj razvitih delih države (tako glede finančnega in kot človeškega kapitala) preko regionalno usmerjenega pristopa. Na ta način bi morali doseči ustrezno ravnotežje med spodbujanjem rasti in doseganjem uravnoveženega regionalnega razvoja.

Kontekst drugih programov EU

Interreg - programi za čezmejno sodelovanje zasledujejo cilj krepitve skladnega regionalnega razvoja v skupni obmejni regiji s spodbujanjem konkurenčnosti, dinamičnega razvoja in ustvarjanjem delovnih mest. Programi Interreg so osredotočeni zlasti na dimenzijo čezmejnega sodelovanja gospodarskega razvoja, zato so sinergični s prednostnimi nalogami in ukrepi iz EPD. Programi čezmejnega sodelovanja z Avstrijo in Italijo so bili pripravljene v skladu z državnim razvojnim načrtom Slovenije. Enako velja v primeru EPD, saj oba sledita istim strateškim ciljem, navedenim v SGRS. Obstoječi čezmejni programi na splošno vključujejo spodbujanje konkurenčnosti proizvodnega sektorja z izboljševanjem poslovnega okolja. To se opravlja zlasti s spodbujanjem partnerskih povezav med podjetji, tehnološkimi centri in inkubatorji, raziskovalnimi ustanovami, prenosom znanj iz ene obmejne regije v drugo, izmenjavo izkušenj na področju svetovanja podjetnikom ter z razvojem celovite skupne turistične ponudbe v obmejnem prostoru.

Iz opisanega sledi, da prednostne naloge in ukrepi, ki se izvajajo skozi program Interreg s svojo čezmejno komponento nadgrajujejo ukrepe prednostne naloge št.1.

4.3 Ukrep 1.1: Spodbujanje razvoja inovacijskega okolja

4.3.1 Utemeljitev

Vlaganje v razvoj in raziskave je eden temeljnih pogojev za ustvarjanje znanja in krepitev dvig tehnološke ravni zahtevnosti gospodarstva, ki vse bolj opredeljuje njegovo konkurenčnost. V primerjavi z drugimi državami, ki so postale članice EU v letu 2004, Slovenija vlaga sorazmerno visok delež BDP v raziskave in razvoj, ima sorazmerno kakovostne raziskave in razvoj v javnem sektorju z uveljavljenim mednarodnim

sodelovanjem ter sorazmerno mlade in dokaj številne raziskovalce, vendar pa občutno zaostaja za državami članicami EU. Poleg tega je Slovenija z vidika vlaganj v raziskave in tehnološki razvoj ter ravni inovacij v zasebnem sektorju usmerjena v ohranjanje nespremenjenega stanja, kar ne zadostuje za realizacijo zastavljenih ciljev. Mednarodne primerjave dokazujejo, da Slovenija zaostaja v nekaterih ključnih področjih konkurenčnosti:

- sorazmerno nizka zasebna vlaganja v raziskave, razvoj in inovacije,
- sorazmerno šibke povezave med podjetji in razvojno raziskovalnimi ustanovami,
- šibko povezovanje v mreže in grozde ter neustrezno institucionalno okolje za spodbujanje inovativnosti in konkurenčnosti.

To ima negativne posledice na človeške vire na področju ustvarjanja, prenosa in uporabe novih znanj, na tehnološki razvoj in izvozno konkurenčnost.

Cilj ukrepa za razvoj inovativnega inovacijskega okolja kot ključne strateške usmeritve je torej:

- Krepitev sposobnosti sodelovanja med samimi podjetji ter med podjetji in institucijami znanja (raziskovalni inštituti, univerze, nevladne organizacije).
- Spodbujanje grozdov in tehnoloških mrež za podporo podjetniških vlaganj v ključne dejavnike konkurenčnosti (prilagodljivost, tehnologija, organizacija, podjetništvo).
- Razvoj nacionalne in regionalne mreže tehnoloških parkov, inkubatorjev in tehnoloških centrov, raziskovalnih centrov odličnosti in poslovnih con ter krepitev sposobnosti prenosa in obvladovanja novih tehnologij
- Razvoj novih tehnologij na področju razvoja znanja in sposobnosti podjetij za uporabo tega znanja.
- Olajšanje ustanavljanja in razvoja dinamičnih, inovativnih družb in krepitev tehnoloških zmogljivosti podjetij.

4.3.2 Cilji

S spodbujanjem sodelovanja med institucijami znanja in industrijo si Slovenija prizadeva za učinkovito ustvarjanje stimulatívnega okolja za podjetništvo, inovativnost, tehnološki razvoj, vseživljenjsko učenje in torej splošno gospodarstvo, ki temelji na znanju.

Specifični cilji ukrepa so:

- Izboljšanje prenosa znanja med institucijami znanja in podjetji.
- Pospeševanje zagona in razvoj novih dinamičnih, tehnološko usmerjenih podjetij.
- Povečanje naložb v uporabne aplikativne in industrijske raziskave in razvoj.

4.3.3 Upravičene dejavnosti

1. Naložbe v modernizacijo, gradnjo in opremo posrednikov.
2. Priprava strategij, programov in razvoj storitev posrednikov zaradi ustvarjanja njihovih sposobnosti za podporo podjetjem.
3. Raziskovalni in razvojni projekti podjetij in institucij znanja v okviru posrednikov in raziskovalnih centrov odličnosti.

4.3.4 Upravičenci

Končni upravičenci: MG, Javna Agencija RS za regionalni razvoj ter Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport⁹ (v nadaljevanju MŠZŠ).

Končni prejemniki so lahko tehnološki centri, tehnološki parki, inkubatorji, družbe in ustanove / podjetja.

4.3.5 Relativna okvirna teža ukrepa v okviru prednostne naloge¹⁰

Okvirno 20 odstotkov razpoložljivih sredstev te prednostne naloge, ki jo financira ESRR.

⁹ Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport – od sprejetja sprememb in dopolnitev Zakona o Vladi RS in Zakona o državni upravi je to Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

¹⁰ Relativna teža ukrepa se nanaša le na dodelitev sredstev strukturnih skladov in ne na ostala predvidena sredstva financiranja.

4.4 Ukrep 1.2: Spodbujanje razvoja turističnih destinacij

4.4.1 Utemeljitev

Glavne pomanjkljivosti slovenskega turizma so nizka stopnja prepoznavnosti Slovenije kot države in turistične destinacije na tujih trgih, pomanjkanje identitete in prepoznavnih, celostnih turističnih projektov, slabo razviti turistični objekti, vključno s pomanjkanjem visoko kakovostnih turističnih objektov na nekaterih glavnih turističnih destinacijah in nezadostna kakovost nekaterih turističnih proizvodov in storitev. Glavni razlogi za navedene pomanjkljivosti je moč najti predvsem v veliki razdrobljenosti turistične ponudbe, v premajhni podjetniški inovativnosti in prilagodljivosti, v nizki ravni znanja, v nestimulativnem finančnem okolju za naložbe v turizem, predvsem v turistično infrastrukturo, in v slabi organiziranosti panoge, kar se odraža v nepovezanem načrtovanju, oblikovanju in trženju integralnih turističnih proizvodov na ravni turističnih destinacij in celovite turistične ponudbe Slovenije.

Slovenska turistična strategija opredeljuje koncept za usmerjenost razvoja v turistične proizvode visoke kakovosti in selektivnost turistične ponudbe, pogojene s slovenskimi omejitvami glede velikosti, omejenega števila destinacij in izdelkov. Strategija tudi opredeljuje enajst osnovnih turističnih področij s prednostnimi nalogami na treh produktih področjih: zdraviliški-wellness turizem, zabavišni turizem in MICE (srečanja, spodbude, kongresi, zabava) proizvodi, in štiri geografska področja: Julijske Alpe, Kras, Obala, Pohorje z Mariborom.

Ukrep je namenjen okrepitvi konkurenčnosti in razvojnih zmogljivosti turističnih destinacij s pospeševanjem ustvarjanja javno - zasebnih partnerstev in s spodbujanjem razvoja in trženja privlačnih novih visoko kakovostnih turističnih proizvodov. Ukrep zagotavlja celosten pristop k razvoju turističnih destinacij na dveh ključnih področjih:

- razvoj znanja in sposobnosti za celostno, usklajeno upravljanje na ravni turistične destinacije;
- razvoj turistične infrastrukture.

4.4.2 Cilji

Splošni cilj ukrepa je spodbuditi razvoj turističnih destinacij, opredeljenih v Strategiji slovenskega turizma 2002 - 2006.

Specifična cilja ukrepa sta:

- Spodbujati razvoj organizacijskih struktur za skupno načrtovanje, razvoj in trženje turističnih destinacij na glavnih geografskih in produktnih področjih, opredeljenih v Strategiji slovenskega turizma 2002 - 2006.
- Spodbujati naložbe v obnovo in modernizacijo obstoječe ter v gradnjo nove turistične infrastrukture (npr. kongresnih centrov, izrabe termalnih vod, nastanitvenih objektov, golf igrišč, bazenov, marin, smučarskih žičnic, rekreacijskih objektov za turiste).

4.4.3 Upravičene dejavnosti

Za doseganje navedenih ciljev so predvidene naslednje upravičene dejavnosti:

- Podpora in priprava skupnih strateških načrtov za razvoj destinacij, marketinških načrtov, rezervacijskih sistemov, blagovnih znamk destinacij, informacijskih centrov, promocije.
- Prenova in modernizacija obstoječe ter gradnja nove turistične infrastrukture, vključno z nastanitvenimi zmogljivostmi.

4.4.4 Upravičenci

Končni upravičenec je MG. Končni prejemniki so gospodarske družbe, ustanove¹¹, družbe in društva.

4.4.5 Relativna okvirna teža ukrepa v okviru prednostne naloge¹²

Okvirno 20 odstotkov razpoložljivih sredstev te prednostne naloge, ki jo financira ESRR.

¹¹ Če je končni prejemnik javna ustanova, mora upoštevati pravila o državnih pomočeh.

¹² Relativna teža ukrepa se nanaša le na dodelitev sredstev strukturnih skladov in ne na ostala predvidena sredstva financiranja.

4.5 Ukrep 1.3: Izboljšanje podpornega okolja za podjetništvo

4.5.1 Utemeljitev

MSP so pomemben generator zaposlovanja in prihodka, so ključni faktor stabilnosti in socialne kohezije in so vitalnega pomena za regionalni razvoj. V primerjavi z velikimi podjetji so MSP soočena z večjimi ovirami pri ustanavljanju, dostopu do financiranja in podpornih storitev in imajo nesorazmerno višje stroške na enoto pri izvedbi omenjenih storitev. V državah članicah EU MSP predstavljajo 98,8 odstotka vseh podjetij in zaposlujejo 52 odstotkov celotne delovne populacije, najmanj 23 odstotkov vseh zaposlenih dela v mikropodjetjih. Statistični podatki za Slovenijo kažejo, da MSP predstavljajo 99,7 odstotka vseh podjetij; zaposlujejo 65,9 odstotka celotne delovne populacije.

Rezultati Globalnega podjetniškega monitorja za Slovenijo 2002 kažejo, da se v Sloveniji od 22 odraslih (18-64 let) le ena oseba ukvarja s podjetniško dejavnostjo. To postavlja Slovenijo na 25. mesto med 37 državami, vključenimi v raziskavo. Še zmeraj so 4 od 10 novih podjetnikov postali podjetniki zaradi potrebe po preživetju in ne prostovoljno zaradi poslovne priložnosti. V povprečju le eden od 2,14 tistih, ki začnejo, preživi.

Produktivnost je nizka, ker MSP ustvarjajo le 17.000 evrov dodane vrednosti na zaposlenega, v primerjavi s 65.000 evrov v državah članicah EU.

Različne strokovne študije podjetništva in podjetniškega okolja v Sloveniji (Slovenski observatorij za mala in srednje velika podjetja 2002, Globalni monitor podjetništva za Slovenijo 2002) kažejo na to, da so glavne ovire za podjetništvo dostop do finančnih virov, dostop do informacij in storitev in podporno podjetniško okolje, ki ni najbolj prilagojeno podjetniškemu razvoju.

Ustrezno podporno okolje je velikega pomena za preživetje in rast podjetja. Podpora MSP se izvaja prek podpornih institucij za podjetništvo, saj to omogoča boljše upoštevanje strukturnih in regionalnih razlik. Zagotavljanje informacij in svetovalnih storitev podjetjem (kar je osnovna storitev večine podpornih institucij) je velikega pomena, predvsem v fazi ustanavljanja podjetja in v prvih treh letih delovanja. Zaradi nekaterih pomanjkljivosti in slabosti (internacionalizacija in znanje tujih jezikov, premajhna podpora zaposlovanju izobražene delovne sile, drage svetovalne storitve, selitev delovne sile iz obrobja in podeželja v mesta), se je oblikoval nov ukrep, ki bo omogočil boljši dostop do svetovalnih storitev, dvignil raven kakovosti svetovalnih storitev in pripomogel k nadgradnji podpornih institucij za podjetništvo na regionalni in lokalni ravni.

Uspešen zagon novih podjetij in njihova dinamična rast zahteva tudi razvoj stimulativnega finančnega okolja z lahkim dostopom do finančnih virov za naložbe. Strukturni zaostanki v Sloveniji kažejo na pomanjkanje ugodnih kreditnih in kapitalskih virov za naložbe. Zato je treba izboljšati finančno okolje, dostop do finančnih virov za razvoj naložb podjetij in dostop do kapitala za zagon in rast podjetij.

4.5.2 Cilji

Splošni cilj tega ukrepa je doseči strukturo gospodarstva, primerljivo z gospodarsko strukturo EU z ustvarjanjem učinkovitega podpornega okolja, ki aktivira vse vire, z namenom spodbujanja ustanavljanja novih podjetij, izboljšanja stopnje preživetja v prvih kritičnih letih (3 leta) ter spodbujanja uspešne rasti podjetij, konkurenčnosti in produktivnosti.

Specifični cilji so:

- Zagotoviti učinkovite in dostopne svetovalne storitve in podporne storitve svetovanja in informiranja za podjetja z namenom izboljšanja njihovega delovanja, konkurenčnosti ter spodbujanja zaposlovanja ter prispevati k dinamičnemu, podjetništvu prijaznem poslovnem okolju, ki bo spodbujal nastajanje novih podjetij ter pospeševal rast.
- Spodbujati produktivne razvojne naložbe z namenom spodbujanja nastajanja podjetij in njihove rasti.

4.5.3 Upravičene dejavnosti

Namen tega ukrepa bo dosežen z izvajanjem naslednjih dejavnosti:

- Subvencioniranje svetovalnih storitev za MSP.
- Zagotovitev podpor za naložbene projekte MSP.
- Zagotavljanje podpore garancijam / poroštvom MSP za investicijske kredite preko bank.

4.5.4 Upravičenci

Končni upravičenci so: Pospeševalni center za malo gospodarstvo (v nadaljevanju PCMG) in Javni sklad RS za razvoj malega gospodarstva.

Končni prejemniki so obstoječa MSP ter fizične osebe, ki razvijejo poslovno idejo ali ustanovijo podjetje.

4.5.5 Relativna okvirna teža ukrepa v okviru prednostne naloge¹³

Okvirno 15 odstotkov razpoložljivih sredstev te prednostne naloge, ki jo financira ESSR.

4.6 3.6. Ukrep 1.4: Gospodarska infrastruktura in javne storitve

4.6.1 Utemeljitev

Medtem ko bodo ukrepi 1.1, 1.2 in 1.3 prve prednostne naloge prispevali k povečanim naložbam na področju podjetništva in inovacij v zasebnem sektorju (in so zato predmet shem državnih pomoči), se ta ukrep osredotoča na javne naložbe, ki bodo te ukrepe dopolnjevale z zagotavljanjem javne infrastrukture in z njimi povezanih storitev, potrebnih za investiranje, prenos znanja in promocijo podjetništva.

Programiranje prednostnih nalog ESSR in ukrepov v okviru slovenskega EPD temelji na izhodišču, da je konkurenčnost nacionalnega gospodarstva nižja od potencialne. Javna in komunalna infrastruktura in tudi povezane storitve predstavljajo pomemben element promocije podjetništva in aktivne industrijske in regionalne politike. Intervencije strukturnih skladov v javni infrastrukturi in storitvah bodo zagotovile sinergijo med javnimi in zasebnimi naložbami na prednostnih področjih - razvoj inovacijskega okolja, razvoj turizma in promocija podjetništva - in bodo prispevale k doseganju ciljev prednostne naloge št. 1.

Gospodarska infrastruktura po tem ukrepu vključuje javno infrastrukturo (*čiščenje odpadnih voda, oskrba s pitno vodo, ceste, železnice, industrijski tiri, kanalizacija, telekomunikacije, kolesarske steze, elektrika, naravna in kulturna dediščina, širokopasovne povezave*), razvojno infrastrukturo (*javne raziskovalne ustanove, izobraževalni, turistični in poslovni objekti*) in povezane javne storitve (*podporne informacijske storitve za MSP ter lokalne skupnosti*).

Razvoj poslovnih lokacij con je pomemben element tega ukrepa. Izhaja iz dejstva, da je ena izmed ključnih ugotovljenih pomanjkljivosti za spodbujanje naložb pomanjkanje ustrezno opremljenih poslovnih con s potrebno infrastrukturo, to je komunalno infrastrukturo, prometnimi ter komunikacijskimi povezavami.

¹³ Relativna teža ukrepa se nanaša le na dodelitev sredstev strukturnih skladov in ne na ostala predvidena sredstva financiranja.

Krepitev zmogljivosti javnih raziskovalnih in izobraževalnih ustanov na prednostnih področjih, npr. razvoj novih tehnologij in znanj, prenos znanja, vseživljenjsko učenje, spodbujanje ustvarjalnosti in inovativnosti, s posebnim poudarkom na infrastrukturi IKT, je še eno pomembno področje investiranja. Utemeljitev izhaja iz nizke stopnje sodelovanja med izobraževalnimi ustanovami in podjetji, kar se odraža v nizki stopnji tehnološke zahtevnosti in produktivnosti podjetij.

Razvoj turističnih destinacij prav tako zahteva naložbe v javno infrastrukturo zaradi izboljšanja kakovosti in dostopnosti turističnih proizvodov na tem področju. Objekti za šport in prosti čas, naravna in kulturna dediščina ter prometna infrastruktura predstavljajo pomemben del ukrepa.

4.6.2 Cilji

Splošni cilj ukrepa je povečati obseg javnih naložb v infrastrukturo in storitve z neposrednim ekonomskim učinkom na promocijo projektov, ki izhajajo iz ukrepov 1.1, 1.2 in 1.3. Ustvarjene sinergije bodo zagotovile doseganje ciljev programa.

Specifični cilji so določeni v skladu s cilji drugih ukrepov v prednostni nalogi:

- Razviti javno R&R¹⁴ in izobraževalno infrastrukturo in okrepiti zmogljivosti univerz in javnih raziskovalnih ustanov za ustvarjanje in prenos znanja in novih tehnologij.
- Ustanoviti ustrezno IKT-infrastrukturo¹⁵, ki bo omogočila hitro, širokopasovno internetno povezavo za raziskovalna, izobraževalna in poslovna okolja.
- Zagotoviti ustrezne lokacije za ekonomske dejavnosti v Sloveniji z namenom povečevanja domačih in tujih neposrednih naložb.
- Povečati naložbe v javno infrastrukturo, promet, rekreacijske in kulturne objekte, ki bodo podpirali razvoj turističnih destinacij in kakovost turističnih proizvodov.
- Z razvojem javnega prometa, komunalne infrastrukture in javnih storitev povečati kakovost in dostopnost infrastrukture, ki bo podpirala trajnostno mobilnost in omogočala lažji dostop do poslovnih con in turističnih destinacij.

¹⁴ R&R – raziskave in razvoj.

¹⁵ IKT–infrastruktura - infrastruktura za informacijsko in komunikacijsko tehnologijo.

4.6.3 Upravičene dejavnosti

1. Dejavnosti naložb v javno infrastrukturo so upravičene le, če so povezane z opredeljenimi cilji, razvojem poslovnih con, razvojem javne raziskovalne in izobraževalne infrastrukture, IKT-infrastrukture in turističnimi destinacijami.
2. Prenova, obnova, modernizacija in izgradnja prostorov in opreme za javne raziskovalne in razvojne ustanove, javne poslovne objekte in javne turistične objekte (*centri odličnosti, poslovne cone, multimedijски centri, centri vseživljenjskega učenja, objekti za šport in prosti čas, kulturna dediščina, IKT*).
3. Prenova, obnova, modernizacija, izgradnja javne in komunalne infrastrukture (*čiščenje odpadnih voda, vodooskrba, urbani prometni sistemi, ceste, železnice, kanalizacija, telekomunikacije, kolesarske steze, elektrika, parki in druga naravna dediščina, kulturna dediščina, širokopasovne povezave*).

Študije in raziskave o ustanovitvi in izboljšavi javnih storitev (*priprava in izvedba programov in strategij*).

4.6.4 Upravičenci

MG, Ministrstvo za kulturo (v nadaljevanju MK), Ministrstvo za promet (v nadaljevanju MP), MŠZŠ, Ministrstvo za informacijsko družbo¹⁶(v nadaljevanju MID), javni zavodi, javna in neprofitna podjetja ter občine.

4.6.5 Relativna okvirna teža ukrepa v okviru prednostne naloge¹⁷

Okvirno 45 odstotkov razpoložljivih sredstev te prednostne naloge, ki jo financira ESRR.

¹⁶ Ministrstvo za informacijsko družbo – od sprejetja sprememb in dopolnitev Zakona o Vladi RS in Zakona o državni upravi je to Direktorat za informacijsko družbo v sklopu Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

¹⁷ Relativna teža ukrepa se nanaša le na dodelitev sredstev strukturnih skladov in ne na ostala predvidena sredstva financiranja.

5 RAVEN URESNIČITVE PRVE PREDNOSTNE NALOGE: SPODBUJANJE PODJETNIŠKEGA SEKTORJA IN KONKURENČNOSTI V LETU 2004

5.1 Finančna sredstva

V okviru prve prednostne naloge, ki ji je za celotno triletno obdobje 2004 – 2006 skupno odmerjenih 42,1 milijard SIT (od tega 31,2 milijard SIT iz ESRR in 10,9 milijard SIT slovenske udeležbe) določeni štirje ukrepi, in sicer:

1. Spodbujanje razvoja inovacijskega okolja (Ukrep 1.1),
2. Spodbujanje razvoja turističnih destinacij (Ukrep 1.2),
3. Izboljšanje podpornega okolja za podjetništvo (Ukrep 1.3),
4. Gospodarska infrastruktura in javne storitve (Ukrep 1.4).

V okviru navedenih ukrepov resorna ministrstva oziroma druge nosilne institucije izvajajo razpise oziroma programe, na podlagi katerih so izbrani konkretni projekti, oziroma se ti programi izvajajo v skladu s potrjenim EPD, ki ustrezajo vsem vsebinskim in tehničnim zahtevam za sofinanciranje iz ESRR. Od teh ukrepov, aktivnosti oziroma projektov v programskem obdobju in kasneje pričakujemo ne le neposredne, ampak tudi pomembne posredne učinke na gospodarsko rast in zaposlenost, ki pa bodo najbolj opazni na dolgi rok in bodo ključni za dolgoročno realno konvergenco z najrazvitejšimi državami EU.

Slovenija je na podlagi pogodbe z Evropsko investicijsko banko (v nadaljevanju EIB) prejela 20 milijonov EUR ugodnih kreditnih sredstev za sofinanciranje projektov EPD za programsko obdobje 2004 – 2006. Sredstva so namenjena samo za prvo prednostno nalogo, in sicer samo za ukrepa 1.2 in 1.4 kot dopolnilna sredstva za dobitnike nepovratnih sredstev iz naslova odobrenih projektov na teh dveh ukrepih EPD.

5.2 Ukrep 1.1: Spodbujanje razvoja inovacijskega okolja

5.2.1 Splošno

Tabela 1: Finančna sredstva za ukrep 1.1: Spodbujanje razvoja inovacijskega okolja za programsko obdobje 2004 - 2006

v 000 SIT

	Razpoložljiva sredstva 2004–2006 *	Dodeljena sredstva **	Delež dodeljenih sredstev glede na razpoložljiva sredstva (%)	Delež sredstev EU glede na dodeljena sredstva (%)	Število sofinanciranih projektov
Skupaj ukrep 1.1	8.313.410	5.343.244	64,3	75	12
Centri odličnosti	1.229.056	1.147.238	93,3	75	7
Ostalo	7.084.354	4.196.006	59,2	75	5

Vir: Poročilo o porabi sredstev ESRR v letu 2004, 20. 04. 2005

* Razpoložljiva sredstva so prevzete obveznosti v skladu z EPD.

** Dodeljena sredstva so zneski, potrjeni na Programskem svetu.

Ukrep 1.1 Spodbujanje razvoja inovacijskega okolja izvajata MG in MŠZŠ.

Za ukrep je v obdobju 2004–2006 na razpolago skupno 8.313.410.000 SIT (sredstva EU in slovenska udeležba).

Kot instrument izvedbe ukrepa je bil 23. 04. 2004 v Uradnem listu RS objavljen javni razpis, s katerim so bila razpisana vsa razpoložljiva sredstva ukrepa.

Programski svet (v nadaljevanju PS) ESRR je na svojih sejah po zaključenih postopkih ocenjevanja potrdil 12 projektov v skupni vrednosti 5.343.244.000 SIT, kar predstavlja 64 odstotkov razpoložljivih sredstev. Preostala sredstva na ukrepu ostajajo nevezana.

Realizirana izplačila prvih zahtevkov za plačilo iz proračuna RS za projekte obeh ministrstev v letu 2004 so bila v višini 320.644.000 SIT.

Z aktivnostmi za učinkovito ustvarjanje stimulativnega okolja za podjetništvo, inovativnost, tehnološki razvoj, vseživljenjsko učenje, in torej splošno gospodarstvo, ki temelji na znanju, se bo izboljšal prenos znanja med institucijami znanja in podjetji, pospeševalo se bo ustanavljanje in razvoj novih dinamičnih, tehnološko usmerjenih podjetij ter povečale se bodo naložbe v aplikativne raziskave in industrijski razvoj.

Tabela 2: Seznam potrjenih projektov v okviru ukrepa 1.1: Spodbujanje razvoja inovacijskega okolja za programsko obdobje 2004 – 2006

Št.	Izvajalec	Predlagatelj	Naziv projekta
1	MŠZŠ	Inštitut Jožef Stefan	Okoljske tehnologije – center odličnosti
2	MŠZŠ	UL, Medicinska fakulteta, Inštitut za biologijo	Biotehnologija s farmacijo – center odličnosti
3	MŠZŠ	UL, Fakulteta za elektrotehniko	Informacijske in komunikacijske tehnologije – center odličnosti
4	MG	INEA, d. o. o.	Sodobna tehnologija vodenja za povečanje konkurenčnosti (Tehnološka mreža "Tehnologija vodenja procesov")
5	MG	TECES, Tehnološki center za električne stroje	Razvoj inovacijskega okolja za računalniško vodene električne pogonske sisteme, aktuatorje in senzorje
6	MG	Gospodarsko interesno združenje ACS, SLOVENSKI AVTOMOBILSKI GROZD	Policentrični tehnološki center kot mednarodni inovacijski sistem slovenske avtomobilske dobaviteljske industrije
7	MŠZŠ	Univerza v Mariboru, Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo	Superkritični fluidi (SCF) – center odličnosti
8	MŠZŠ	Kemijski inštitut	NMR Center odličnosti za študij struktur in interakcij v biotehnologiji in farmaciji – center odličnosti
9	MG	RTC Inštitut KGH, d. o. o., Grozd KGH	Razvoj inovacijskega okolja slovenske industrije za klimatizacijo, gretje in hlajenje – mreža laboratorijev KGH
10	MŠZŠ	Inštitut Jožef Stefan	Nanoznanosti in nanotehnologije – center odličnosti
11	MŠZŠ	Inštitut Jožef Stefan	Materiali za elektroniko naslednje generacije ter drugih prihajajočih tehnologij – center odličnosti
12	MG	Zavod IRSPIN	Razvoj infrastrukture za prenos inovacij v tekstilno industrijo Slovenije.

Vir: Sklep Programskega sveta ESRR 2004

5.2.2 Izvajanje

Tabela 3: Kazalniki in ciljne vrednosti za izvajanje ukrepa 1.1: Spodbujanje razvoja inovacijskega okolja za programsko obdobje 2004 - 2006

Cilj	Vrsta	Kazalnik	Ciljna vrednost za obdobje 2004–2006	Rezultat glede na izvajanje v letu 2004
Ukrep 1.1: Spodbujanje razvoja inovacijskega okolja	Rezultat	Št. usposobljenih posrednikov	25	Ni podatka*
	Učinek	Št. podprtih naložb in programov posrednikov	30	Ni podatka*
	Učinek	Št. raziskovalnih ur v FTE v podprtih projektih	780	Ni podatka*

Vir: Letno poročilo 2004 o izvajanju Enotnega programskega dokumenta Republike Slovenije za programsko obdobje 2004 – 2006

* Kazalnik, za katerega je navedeno, da ni podatka, je smiseln šele po zaključku projektov ali celo leto po zaključku projektov.

Predlogi projektov, ki so bili v letu 2004 odobreni v okviru javnih razpisov za raziskovalno-razvojne projekte centrov odličnosti (ukrep 1.1 – 7 centrov odličnosti) in za razvoj raziskovalne infrastrukture centrov odličnosti (ukrep 1.4, instrument 2 – 6 centrov odličnosti), obetajo velik prispevek h krepitvi sposobnosti prenosa in obvladovanja novih tehnologij ter v razvoj novih tehnologij na prednostnih področjih raziskav in tehnološkega razvoja, kar bo prispevalo predvsem k realizaciji naslednjih ciljev:

- učinkovitejši prenos znanja v produkte, storitve in procese z visoko dodano vrednostjo ter k pospeševanju zagona in razvoju novih tehnološko usmerjenih dinamičnih podjetij,
- izboljšanje sodelovanja med nosilci znanja (univerza, razvojno - raziskovalne in izobraževalne institucije) ter podjetji,
- povečanje vlaganj v raziskave in razvoj na prioritetnih področjih raziskav in tehnološkega razvoja,

kar bo posledično prispevalo k dvigu mednarodne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva in vodilo k napredku pri doseganju prvega cilja EPD, to je hitrejša rast BDP in zmanjšanje zaostanka BDP na prebivalca za povprečjem EU.

V primeru, da bodo cilji projektov centrov odličnosti uspešno realizirani, lahko pričakujemo tudi pozitivne učinke pri odpravljanju drugih slabosti razvojno - raziskovalnih dejavnosti. Na podlagi dosedanjih rezultatov obeh javnih razpisov (za ukrep 1.1 in instrument 1.4.2) lahko pričakujemo, da bomo dosegli zastavljeni cilj, to je vzpostavitev in zagotovitev uspešnega delovanja vsaj 8 mednarodno konkurenčnih raziskovalnih centrov odličnosti na prioritetenih področjih raziskav in tehnološkega razvoja.

5.3 Ukrep 1.2: Spodbujanje razvoja turističnih destinacij

5.3.1 Splošno

Tabela 4: Finančna sredstva za ukrep 1.2: Spodbujanje razvoja turističnih destinacij za programsko obdobje 2004 - 2006

V 000 SIT

	Razpoložljiva sredstva 2004–2006 *	Dodeljena sredstva **	Delež dodeljenih sredstev glede na razpoložljiva sredstva (%)	Delež sredstev EU glede na dodeljena sredstva (%)	Število sofinanciranih projektov
Skupaj ukrep 1.2	8.313.410	6.527.452	78,25 %	75 %	19

Vir: Poročilo o porabi sredstev ESRR v letu 2004, 20. 04. 2005

* Razpoložljiva sredstva so prevzete obveznosti v skladu z EPD.

** Dodeljena sredstva so zneski, potrjeni na Programskem svetu.

Ukrep 1.2 Spodbujanje razvoja turističnih destinacij izvaja MG. Za ukrep je v obdobju 2004 – 2006 na razpolago skupno 8.313.410.000 SIT (sredstva EU in slovenska soudeležba). Ukrep se izvaja na podlagi javnega razpisa, objavljenega v Uradnem listu RS dne 23. 04. 2004. Razpisana so bila vsa razpoložljiva sredstva ukrepa, in sicer za dva sklopa: sklop 1 obsega projekte turistične infrastrukture in sklop 2 projekte razvoja organizacijskih struktur.

V okviru 19 potrjenih projektov je 15 investicij s področja turistične infrastrukture v skupni vrednosti 18.7 milijard SIT in 4 projekti s področja razvoja organizacijskih struktur v skupni vrednosti 368 milijonov SIT.

Tabela 5: Seznam potrjenih projektov v okviru ukrepa 1.2: Spodbujanje razvoja turističnih destinacij za programsko obdobje 2004 - 2006

Zap. št.	Predlagatelj	Naziv investicije
1.	Naravni park Terme 3000 – Moravske toplice, d. d.	Wellnes center
2.	Terme Lendava, d. d.	Investicija v izgradnjo apartmajskega naselja
3.	RTC žičnice Kranjska Gora, d. d.	Izgradnja štirisedežnice Podkoren s sistemom umetnega zasneževanja v zgornjem sektorju
4.	Terme Snovik, d. o. o.	Apartmajsko naselje term Snovik
5.	Terme Lendava, d. d.	Izgradnja novega pokritega bazena
6.	Naravni park Terme 3000 – Moravske toplice, d. d.	Vlaganje v hotel 5*
7.	Krka Zdravilišča, d. o. o.	Zdravilišče Šmarješke toplice – prizidek hotela z razširitvijo notranjih bazenov
8.	Terme Čatež, d. d.	Hotel Zdravilišče 2*
9.	Športni center Pohorje, d. o. o.	Povečanje kapacitet zasneževalnega sistema Bolfenk - Areh
10.	Infrasport Kranjska Gora, d. o. o.	Športno-prireditvena dvorana Kranjska Gora
11.	Radenska Zdravilišče Radenci, d. o. o.	Izgradnja in ureditev hotela Miral
12.	Terme Olimia, d. d.	Izgradnja hotela Olimia 4*
13.	Marina Portorož, d. d.	Bungalovi Marina
14.	Hotel Slon, d. d.	Rekonstrukcija hotela Lovec, delna rušitev objekta in nadomestna gradnja dela objekta ter zunanja ureditev pri hotelu Lovec na Bledu
15.	Terme Čatež, d. d.	Obnova grajskega kompleksa Mokrice
16.	LTO Bohinj	Management turistične destinacije Bohinj
17.	Turistično združenje Portorož	Destinacija Portorož – razvoj organizacijskih struktur
18.	Agencija za razvoj turizma in podjetništva občine Laško	Zdraviliško-turistični center ob Savinji
19.	Notranjsko-kraški regionalni zavod za turizem Postojna	Management turistične destinacije Postojna

Vir: Sklep programskega sveta ESRR 2004

5.3.2 Opis največjega projekta

Podjetju Naravni park Terme 3000 – Moravske toplice je bil odobren projekt Hotel 5*. Gre za izgradnjo in zagon novega sodobno opremljenega hotela, s katerim se bo povečala ponudba nočitvenih zmogljivosti za najbolj zahtevne goste in hkrati vplivala na obseg poslovanja, višino ter strukturo prihodkov. Hotel bo razpolagal z 268 ležišči, imel bo posebni dostop, lastno recepcijo, aperitiv bar, a la carte restavracijo, za golfiste bo urejen klubski prostor, različne savne in del medicinske ponudbe (masaže, lepotilni programi), v kletnih prostorih garažo s 100 parkirnimi mesti in edinstveno termomineralno vodo Moravskih toplic.

Velikost objekta bo neto 12.043 m². Celotna površina gradbene parcele, ki bo urejena v sklopu novega hotela, je v velikosti 16.000 m². Vse površine bodo urejene tako, da bo omogočen dostop tudi gibalno prizadetim osebam. Z realizacijo investicije bo investitor zaposlil 107 delavcev različnih stopenj izobrazbe in poklicev.

Predračunska vrednost investicije je 4.150.000.000 SIT. Slovenski zdraviliški turizem ne razpolaga niti z enim hotelom kategorije 5*, kar pomeni, da bi izgradnja takega hotela prinesla zdravilišču primerjalno prednost na evropskem turističnem trgu (Letno poročilo 2004 o izvajanju Enotnega programskega dokumenta RS 2004 – 2006: 39).

5.3.3 Izvajanje

Tabela 6: Kazalniki in ciljne vrednosti za izvajanje ukrepa 1.2: Spodbujanje razvoja turističnih destinacij za programsko obdobje 2004 - 2006

Cilj	Vrsta	Kazalnik	Ciljna vrednost za obdobje 2004–2006	Rezultat glede na izvajanje v letu 2004
Ukrep 1.2: Spodbujanje razvoja turističnih destinacij	Učinek	Št. razvojnih programov destinacij in marketinški načrti	10	Ni podatka*
	Učinek	Št. investicijskih projektov	20	Ni podatka*
	Rezultat	Povečanje št. nočitev v izbranih destinacijah	2006 + 3 %, 2008 + 5 %	Ni podatka*

Vir: Letno poročilo 2004 o izvajanju Enotnega programskega dokumenta Republike Slovenije za programsko obdobje 2004 – 2006

* Kazalnik, za katerega je navedeno, da ni podatka, je smiselno šele po zaključku projektov ali celo leto po zaključku projektov.

Tabela 7: Razdelitev odobrenih projektov po geografskih in produktnih področjih

	Območje	Št. projektov
Geografska območja:	Obala	2
	Kras	1
	širše območje Julijskih Alp	4
	Pohorje – Maribor	1
Produktna območja:	zdraviliški – wellness turizem	11
	zabaviščni turizem	0
	poslovni turizem	0
	Skupaj	19

Vir: Poročilo Direktorata za turizem Ministrstva za gospodarstvo za leto 2004

Tabela 8: Razdelitev odobrenih projektov po vrstah investicij – turistična infrastruktura

nastanitvene zmogljivosti	10
termalne in zdravilne vode	2
kongresni centri	0
žičnice	2
turistično-rekreacijski centri	1
skupaj	15

Vir: Poročilo Direktorata za turizem Ministrstva za gospodarstvo za leto 2004

Pričakovani rezultati potrjenih projektov kažejo na to, da je bil razpis pripravljen tako, da bodo cilji ukrepa doseženi.

Tabela 9: Načrtovani cilji za celotno programsko obdobje 2004 – 2006 in dosežene vrednosti v letu 2004

Učinek	Ciljna vrednost	Doseženo v 2004	%
Število projektov razvoja organizacijskih struktur	10	4	40
Število investicijskih projektov	20	15	75

Vir: Letno poročilo 2004 o izvajanju Enotnega programskega dokumenta Republike Slovenije za programsko obdobje 2004 - 2006

Načrtovano povečanje števila nočitev za 3 oziroma 5% bo možno meriti šele po izteku programskega obdobja 2004 – 2006, ko bodo investicije že zaključene in delujoče.

V letu 2004 so bili potrjeni projekti šele v izvajanju in še niso prispevali k doseganju načrtovanih rezultatov.

V celoti so bile v letu 2004 zaključene 3 investicije, in sicer wellness center v Moravskih toplicah, apartmajsko naselje Lendava in modernizacija smučišča Podkoren.

Odobrene pravice porabe so bile v letu 2004 realizirane le v višini 26 %.

5.3.4 Ocena in vrednotenje izvajanja ukrepa 1.2.

Glede na število zavrženih vlog lahko ocenimo, da prijavitelji ali ne preberejo dovolj natančno razpisa in dokumentacije ali pa smatrajo, da pogoji razpisa niso povsem zavezujoči in se jih da prilagajati, kar pomeni, da morajo biti razpisi pripravljene zelo natančno in omejevalno (Letno poročilo 2004 o izvajanju Enotnega programskega dokumenta Republike Slovenije za obdobje 2004 – 2006: 40).

5.4 Ukrep 1.3: Izboljšanje podpornega okolja za podjetništvo

5.4.1 Splošno

Tabela 10: Finančna sredstva za ukrep 1.3: Izboljšanje podpornega okolja za podjetništvo za programsko obdobje 2004 - 2006

V 000 SIT

	Razpoložljiva sredstva 2004–2006 *	Dodeljena sredstva **	Delež dodeljenih sredstev glede na razpoložljiva sredstva (%)	Delež sredstev EU glede na dodeljena sredstva (%)	Število sofinanciranih projektov
Skupaj ukrep 1.3	6.235.057	1.297.400	20,8	75	3

Vir: Poročilo o porabi sredstev ESRR v letu 2004, 20. 04. 2005

* Razpoložljiva sredstva so prevzete obveznosti v skladu z EPD.

** Dodeljena sredstva so zneski, potrjeni na Programskem svetu.

Ukrep 1.3 Izboljšanje podpornega okolja za podjetništvo razpolaga v obdobju 2004 – 2006 s sredstvi v višini 6.235.057.000 SIT (sredstva EU in slovenska soudeležba).

Celotni ukrep 1.3. se izvaja skozi programe, kakor je opredeljeno v EPD in v Uredbi o izvajanju postopkov pri porabi sredstev strukturne politike v RS.

Ukrep 1.3. opredeljujejo v letu 2004 trije izvedbeni programi, ki se izvajajo preko dveh končnih upravičencev. Programa zagotovitev podpore za investicijske projekte MSP in zagotavljanje garancijskega sklada¹⁹ se izvajata preko končnega upravičenca, ki za izbor investicijskih projektov MSP uporabi javni razpis za izvajanje programa.

5.4.2 Programi podpore MSP v okviru ukrepa 1.3

V okviru ukrepa 1.3. se izvajajo aktivnosti treh programov podpore MSP:

- 1.3.1. subvencioniranje svetovalnih storitev za MSP v okviru vavčerskega svetovanja,
- 1.3.2. zagotavljanje jamstev za investicijske kredite MSP,
- 1.3.3. zagotovitev podpor za investicijske projekte MSP (premije).

¹⁸ Garancijski sklad – sklad, oblikovan znotraj Slovenskega podjetniškega sklada. Sredstva sklada so pridobljena iz proračuna RS (ESRR sredstva in sredstva slovenske udeležbe).

5.4.2.1 Subvencioniranje svetovalnih storitev za MSP v okviru vavčerskega svetovanja

V letih 2004 in 2005 je na razpolago 545.000.000 SIT, od tega je bilo v letu 2004 195.000.000 SIT dodeljenih sredstev.

Glavne značilnosti programa

PCMG je v letu 2004 kot končni upravičenec izvajal program vavčerskega svetovanja, kot enega pomembnejših državnih instrumentov oziroma oblik državnih pomoči.

Iz sredstev strukturne politike se je financiralo izključno subvencije za svetovanje delujočim MSP s področja poslovnih funkcij podjetja in pripravo razvojnih programov in projektov. Sektor za promocijo podjetništva in razvoj MSP je deloval v procesu kot nosilec proračunske postavke (v nadaljevanju NPP), PCMG kot končni upravičenec, MSP pa kot končni prejemniki sredstev.

V letu 2004 je bilo za ta instrument iz sredstev strukturne politike na razpolago 195 milijonov SIT, za kar je bila s PCMG kot končnim upravičencem in MG kot NPP sklenjena pogodba o izvajanju in financiranju.

Glavne prednosti programa

Glavne prednosti programa so v tem, da:

- je vstop v program nezapleten in lokacijsko zelo dostopen, saj se lahko podjetja vključujejo v lokalnih podjetniških centrih, ki so po vsej Sloveniji;
- se lahko podjetja vključujejo skozi vso leto, kar omogoča, da se vključijo dejansko v trenutku, ko se v podjetju pojavi potreba po svetovalnih storitvah;
- se na osnovi svetovanj v okviru programa, zagotavljajo podjetjem storitve, za katere sami ne razpolagajo z ustreznimi kadri;
- nudi subvencionirana svetovanja iz širokega spektra poslovnih funkcij podjetij, kakor tudi svetovanja s področja priprave razvojnih programov in projektov;
- nudi hitre, kakovostne in cenovno dostopne svetovalne storitve.

Zgornje navedbe potrjujejo tudi rezultati evalvacije programa vavčerskega svetovanja za leto 2004, po katerih kar 71 odstotkov anketiranih podjetij ocenjuje program kot dober, 17 odstotkov kot zelo dober, le 2 odstotka anketiranih pa je izrazilo nezadovoljstvo s prejeti storitvijo (Evalvacija izvajanja programa vavčerskega svetovanja v obdobju oktober 2004 – avgust 2005, poročilo 2005).

Pomanjkljivosti programa in priporočila

Kljub prizadevanjem v zadnjih letih prepoznavnost programa ni zadostna. Iz tega razloga bosta PCMG in MG v prihodnje intenzivirala promocijske aktivnosti.

5.4.2.2 Zagotavljanje jamstev za investicijske kredite MSP

Glavne značilnosti programa

Eden od treh programov, ki se je v letu 2004 izvajal v okviru ukrepa 1.3., je garancijska shema, ki se je izvajala kot posebni garancijski sklad preko Slovenskega podjetniškega sklada.

Garancijski sklad je bil oblikovan znotraj Slovenskega podjetniškega sklada, sredstva garancijskega sklada, pridobljena iz proračuna RS (ESRR sredstva in sredstva slovenske udeležbe), pa so vodena na posebnem podračunu. Zagotovljena sta bila ločeno vodenje sredstev sklada in sledljivost uporabe sredstev, vplačanih v garancijski sklad.

Garancijski sklad upravlja in zanj odgovarja Slovenski podjetniški sklad.

Vsebine poslovnega načrta, ki se nanašajo na upravljanje garancijskega sklada, so:

1. navedba ciljnega trga,
2. kriteriji, pogoji in merila za financiranje,
3. operativni finančni načrt garancijskega sklada,
4. lastništvo in partnerji, ki so udeleženi v garancijskem skladu,
5. opis odgovornih oziroma upravljanja sklada,
6. reference in neodvisnost odgovornih za vodenje sklada.

Slovenski podjetniški sklad (v nadaljevanju besedila Sklad) je bil ustanovljen po Zakonu o javnih skladih (Ur. l. RS, št. 22/00) kot javni finančni sklad, ki je v 100-odstotni lasti Republike Slovenije. Sklad je samostojna pravna oseba z nadzornim svetom in upravo. Nadzorni svet Slovenskega podjetniškega sklada imenuje ustanovitelj – to je Vlada RS. Nadzorni svet ima sedem članov, in sicer predsednika (to mesto po zakonu pripada ministru, odgovornemu za gospodarstvo), predstavnike Ministrstva za gospodarstvo, Ministrstva za finance, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve in Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter dva predstavnika gospodarstva – to sta predstavnik Obrtne zbornice Slovenije in predstavnik Gospodarske zbornice Slovenije.

MG je leta 2003 v programu Državni garancijski shemi za mala in srednje velika podjetja za obdobje 2003 – 2006 določilo, da je Slovenski podjetniški sklad izvajalec državne garancijske sheme.

Neizkoriščena sredstva

Neizkoriščena sredstva – sredstva garancijskega sklada, ki ne bodo uporabljena za oblikovanje rezervacij, se konec obdobja namenijo za spodbujanje hitrejše rasti in večje razvojne usmerjenosti MSP v naslednjem programskem obdobju. Zagotavlja se spremljanje potreb po višini garancijskega sklada na nivoju posameznega leta.

Navedba ciljnega trga

Ciljni trg so MSP s sedežem v RS, ki najemajo dolgoročne investicijske kredite in nimajo zadostnih jamstev za zavarovanje bančnega kredita za realizacijo zagona podjetja oziroma razvojne investicije za konkurenčno uveljavljanje na trgu, izboljšanje tržnega položaja in širitev dejavnosti, in sicer v kombinaciji povratna/nepovratna sredstva. Uporaba javnih sredstev je v večji meri namenjena za privabljanje in povečevanje obsega bančnih in ostalih zasebnih virov v projekte MSP.

Slovenski podjetniški sklad je v letu 2004 prejel kot zagonski vložek v garancijski sklad skupno 250 milijonov SIT. S temi sredstvi je Slovenski podjetniški sklad oblikoval garancijski sklad, ki omogoča pridobitev dolgoročnih investicijskih kreditov za MSP, ki nimajo zadostnih jamstev za zavarovanje bančnega kredita za realizacijo zagona podjetja oziroma razvojne investicije, pogoje izdajanja garancij, predviden garancijski portfelj in ostale postavke zajema poslovni načrt sklada (Letno poročilo 2004 o izvajanju Enotnega programskega dokumenta Republike Slovenije za obdobje 2004 – 2006: 42).

Glavne prednosti

Potrebno je omeniti multiplikacijski¹⁸ učinek javnih sredstev, saj Sklad z enim tolarjem javnih sredstev v obliki rezervacij za garancijska tveganja spodbudi deset tolarjev bančnih virov in 2,5 tolarja zasebnih virov za investicijska vlaganja v segmentu MSP.

Glede na to, da je instrument namenjen MSP, ki večinoma nimajo zadostnih lastnih jamstev za zavarovanje bančnega kredita, lahko investirajo (pridobijo bančni kredit) samo ob tej pomoči Sklada, kar je posebno pomembno ob dejstvu, da MSP v Sloveniji predstavljajo več kot 90 % vseh podjetij (Letno poročilo 2004 o izvajanju Enotnega programskega dokumenta Republike Slovenije za obdobje 2004 – 2006: 41).

Glavne pomanjkljivosti programa in priporočila

Glavna pomanjkljivost je pozen začetek izvajanja programa, saj je bil garancijski sklad oblikovan šele v drugi polovici leta 2004. Prepoznavnost programa ni zadovoljiva, zato je potrebno sistematično ukrepanje pri povečanju prepoznavnosti instrumenta.

¹⁸ Multiplikacijski učinek – učinek množenja.

5.4.2.3 Zagotovitev podpor za investicijske projekte MSP

Glavne značilnosti programa

Slovenski podjetniški sklad kot končni upravičenec je v letu 2004 na osnovi javnih razpisov dodeljeval MSP premije kot investicijsko podporo. Premije so se razdeljevale preko javnega razpisa v skladu s Splošnimi pogoji Sklada. Premija se izplača v enkratnem znesku na podlagi zahtevka za premijo z dokazili o plačanih računih za upravičene stroške investicije, ki se glasijo na upravičenca, investicija pa se izvaja s pomočjo bančnega kredita. MG, Sektor za promocijo podjetništva in razvoj MSP je deloval v procesu kot NPP, Slovenski podjetniški sklad kot končni upravičenec, MSP pa kot končni prejemniki sredstev. V letu 2004 je bilo na razpolago 140 milijonov SIT.

Glavne prednosti

Tudi tu je potrebno omeniti multiplikacijski učinek javnih sredstev, saj Sklad z enim tolarjem javnih sredstev spodbudi najmanj dva tolarja bančnih virov in tri tolarje zasebnih virov za investicijska vlaganja v segmentu MSP.

Glede na to, da je instrument namenjen MSP, ki v Sloveniji predstavljajo več kot 90 % vseh podjetij, je zelo pomembno spodbuditi njihovo rast in razvoj, kar je glavni namen instrumenta.

Glavne pomanjkljivosti in priporočila

Premija kot nepovratno sredstvo v določeni višini od vrednosti bančnega kredita, ki jo lahko pridobijo MSP, je bila prenizka, da bi povečala zanimanje podjetnikov oziroma spodbudila MSP k večjim razvojnim vlaganjem. Zaradi tega je bila višina subvencije v letu 2005 povečana, s čimer je zagotovljen večji interes podjetij.

Ovira pri prijavi na razpise je bila prav gotovo datum prijave podjetja za ugodnejši kredit in s tem povezani upravičeni stroški. V letu 2004 so šteli za upravičene le stroški, ki so nastali od datuma oddaje vloge na Sklad. Na Skladu ocenjujejo, da je zaradi te zahteve, ki izhaja iz pogojev delitve sredstev strukturnih skladov v obliki premije, odpadlo kar precej potencialnih prijaviteljev (Letno poročilo 2004 o izvajanju Enotnega programskega dokumenta Republike Slovenije za obdobje 2004 – 2006: 41).

Izvajanje

Tabela 11: Kazalniki in ciljne vrednosti za izvajanje ukrepa 1.3: Izboljšanje podpornega okolja za podjetništvo za programsko obdobje 2004 - 2006

Cilj	Vrsta	Kazalnik	Ciljna vrednost za obdobje 2004–2006	Rezultat glede na izvajanje v letu 2004
Ukrep 1.3 (Izboljšanje podpornega okolja za podjetništvo)	Učinek	Št. izdanih vavčerjev MSP	min. 500 letno	Ni podatka*
	Učinek	Št. podprtih razvojnih investicijskih projektov MSP in posameznikov	min. 300 letno	Ni podatka*
	Rezultat	Št. ustvarjenih novih bruto delovnih mest	min. 400	Ni podatka*

Vir: Letno poročilo 2004 o izvajanju Enotnega programskega dokumenta Republike Slovenije za programsko obdobje 2004 – 2006

* Kazalnik, za katerega je navedeno, da ni podatka, je smiselni šele po zaključku projektov ali celo leto po zaključku projektov.

Skupno je bilo na ukrepu 1.3 odobrenih sredstev v višini 1.297.400.000 SIT, kar predstavlja 20,8 % razpoložljivih sredstev, in od tega plačanih 301.488.000 SIT, kar predstavlja 4,8 % razpoložljivih oziroma 23 % odobrenih sredstev.

Nadaljnje izvajanje in predvidene spremembe

Glede na relativno nizko pogodbeno zavezano višino sredstev, posredniško telo (v nadaljevanju PT) v sodelovanju s pristojnim direktoratom MG že načrtuje uvedbo dodatnega instrumenta za dodeljevanja sredstev MSP v okviru tega ukrepa.

5.5 Ukrep 1.4: Gospodarska infrastruktura in javne storitve

5.5.1 Splošno

Tabela 12: Finančna sredstva za ukrep 1.4: Gospodarska infrastruktura in javne storitve za programsko obdobje 2004 - 2006

v 000 SIT

	Razpoložljiva sredstva 2004–2006*	Dodeljena sredstva **	Delež dodeljenih sredstev glede na razpoložljiva sredstva (%)	Delež sredstev EU glede na dodeljena sredstva (%)	Število sofinanciranih projektov
Skupaj ukrep 1.4 – z lokalno udeležbo	20.653.540	- 9.573.330	46,4	64,9	30
Skupaj ukrep 1.4. – brez lokalne udeležbe (le proračun)	17.401.576	7.437.004	42,7	83,7	30

Vir: Poročilo o porabi sredstev ESRR v letu 2004, 20. 04. 2005

* Razpoložljiva sredstva so prevzete obveznosti v skladu z EPD.

** Dodeljena sredstva so zneski, potrjeni na Programskem svetu.

Ukrep v obdobju 2004 – 2006 razpolaga s sredstvi v skupni višini 20.653.540.000 SIT (sredstva EU in slovenska udeležba, skupaj z lokalno udeležbo), brez lokalne udeležbe pa sredstva v višini 17.401.576.000 SIT. Skladno z izvedbeno strukturo ukrepa (v nadaljevanju ISU) se ukrep izvaja prek 10 instrumentov petih sodelujočih ministrstev.

Skupno je Programski svet ESRR v okviru ukrepa 1.4 potrdil 30 projektov v vrednosti 9.573.330.000 SIT ob upoštevanju lokalne udeležbe (oziroma 7.437.004.000 SIT brez nje), kar predstavlja 46,4 % razpoložljivih sredstev ukrepa skupaj z lokalno udeležbo.

5.5.2 Pregled izvajanja instrumentov v okviru ukrepa 1.4.

Instrument 1.4.1: Prenova, modernizacija ter izgradnja javne komunalne infrastrukture v okviru poslovnih con

Instrument je za MG (neposredni proračunski uporabnik) izvajal ARR. Za izvedbo instrumenta je skladno z ISU iz proračunskih virov na razpolago 5.965.078.000 SIT (in skupaj z lokalnimi viri 9.177.041.000 SIT). Vsa razpoložljiva sredstva instrumenta so že bila razpisana.

Realizirana izplačila prvih zahtevkov za plačilo iz proračuna RS za projekte v letu 2004 so bila v višini 338.105.000 SIT.

Tabela 13: Seznam potrjenih projektov za instrument 1.4.1: Prenova, modernizacija ter izgradnja javne komunalne infrastrukture v okviru poslovnih con

Zap.št.	Naziv projekta
1	Severna industrijska cona Murska Sobota (občina Murska Sobota)
2	Podjetniška cona Bistrica (občina Slovenska Bistrica)
3	Podjetniška cona Pameče (mestna občina Slovenj Gradec)
4	Komunalna ureditev obrtno-industrijske cone Trbovlje - Hrastnik, območje podkraj (občina Hrastnik)
5	Komunalna ureditev OIC Trbovlje - Hrastnik, nasipi – spodnji plato (občina Trbovlje)
6	Izgradnja komunalno-infrastrukturnih objektov in naprav v gospodarski coni Todraž – 1. faza (občina Gorenja vas - Poljane)
7	Industrijska cona Naklo (občina Naklo)
8	Izgradnja skupne javne komunalne infrastrukture v skladu z ZN Adria (Mestna občina Novo Mesto)

Vir: Sklep Programskega sveta ESRR 2004

Instrument 1.4.2: Projekti razvoja raziskovalne infrastrukture centrov odličnosti

Instrument je v letu 2004 izvajalo MŠZŠ, v obdobju 2004 – 2006 ima na razpolago 1.843.585.000 SIT sredstev, ki so že bila v celoti razpisana.

Programski svet ESRR je na svojih sejah potrdil 6 projektov MŠZŠ v skupni vrednosti 1.570.777.000 SIT, kar predstavlja 85 % razpoložljivih sredstev instrumenta.

Realizirana izplačila prvih zahtevkov za plačilo iz proračuna RS za 5 projektov razvoja raziskovalne infrastrukture v letu 2004 so bila v višini 207.999.400 SIT.

Tabela 14: Seznam potrjenih projektov za instrument 1.4.2: Razvoj raziskovalne infrastrukture centrov odličnosti

Zap. št.	Naziv projekta
1	Raziskovalna infrastruktura centra odličnosti »Informacijske in komunikacijske tehnologije«
2	Raziskovalna infrastruktura centra odličnosti »Superkritični fluidi«
3	Raziskovalna infrastruktura centra odličnosti »Okoljske tehnologije«
4	Razvoj raziskovalne infrastrukture centra odličnosti »Materiali za elektroniko naslednje generacije ter drugih prihajajočih tehnologij«
5	Raziskovalna infrastruktura za konkurenčnost slovenskega gospodarstva (RIKS)
6	Raziskovalna infrastruktura centra odličnosti »Nanoznanosti in nanotehnologije«

Vir: Sklep Programskega sveta ESRR 2004

Instrument 1.4.3: Nacionalni raziskovalni in razvojni program

Instrument, katerega nosilec je MŠZŠ, se v letu 2004 še ni izvajal.

Instrument 1.4.4: Nacionalni program za kulturo

Ministrstvo za kulturo (v nadaljevanju MK) v okviru ukrepa izvaja instrument Nacionalni program za kulturo (kulturni spomeniki). Za izvedbo instrumenta razpolaga skupno z 1.898.160.000 SIT sredstev za celotno obdobje.

Programski svet ESRR je na svojih sejah potrdil projekte v skupni vrednosti 1.118.704.000 SIT, kar predstavlja 58,9 % razpoložljivih sredstev instrumenta.

Realizirana izplačila prvih zahtevkov za plačilo iz proračuna RS za projekte v letu 2004 so bila v višini 235.500.000 SIT, skupaj z ostalimi viri pa v višini 294.702.000 SIT.

Tabela 15: Seznam potrjenih projektov za instrument 1.4.4: Nacionalni program za kulturo

Zap. št.	Naziv projekta
1	Kulturni spomenik grad Pišece
2	Kulturni spomenik grad Grad
3	Kulturni spomenik grad Ptuj

Vir: Sklep Programskega sveta ESRR 2004

Instrument 1.4.5: Projekti multimedijskih centrov

Instrument izvaja MK in ima zanj na razpolago 230.000.000 SIT sredstev za obdobje 2004 – 2006. V tem znesku še niso upoštevana dodatna sredstva MID za obdobje 2005 – 2006.

V letu 2004 je bilo skupaj (MK in MID) razpisanih 70 milijonov SIT.

Programski svet ESRR je na svojih sejah do 31. 12. 2004 potrdil projekte v skupni vrednosti 63.746.000 SIT, kar predstavlja 27,7 % razpoložljivih sredstev instrumenta za celotno obdobje trajanja EPD.

Tabela 16: Seznam potrjenih projektov za instrument 1.4.5: Multimedijski centri

Zap. št.	Naziv projekta
1	Multimedijski center Kulturno-umetniško društvo France Prešeren – Ljudmila
2	Multimedijski center Prlekija
3	Multimedijski center Zavod Kiberpipa
4	Multimedijski center Kulturno izobraževalno društvo Pina
5	Multimedijski center Zavod Lokalpatriot
6	Multimedijski center Mladinski center Krško
7	Multimedijski center Kibla
8	Multimedijski center Masovna – zavod neinstitucionalne kulture
9	Multimedijski center Zveza tolminskih mladinskih društev

Vir: Sklep Programskega sveta ESRR 2004

Instrument 1.4.6: Športno-turistična infrastruktura

Nosilec instrumenta je MŠZŠ. Za izvedbo instrumenta je skladno z ISU na razpolago 190.000.000 SIT. Instrument se v letu 2004 ni izvajal.

Instrument 1.4.7: Projekti širokopasovnih povezav

Instrument izvajata MID in MŠZŠ. Na razpolago je skupno 3.826.492.000 SIT. Izbor projektov v letu 2004 še ni bil izveden. MID bo zato ponovil postopek izbora.

Instrument 1.4.8: Program dela ARNES-a¹⁹ od leta 2005 dalje na podlagi strategije razvoja širokopasovnih omrežij RS

Začetek izvajanja instrumenta je bil predviden za leto 2005, zato rezultati še niso na voljo.

¹⁹ ARNES – akademska in raziskovalna mreža Slovenije.

Instrument 1.4.9: Program posodobitve objektov in opreme letališke infrastrukture

Nosilec programa je Ministrstvo za promet – Uprava RS za civilno letalstvo (v nadaljevanju MP - UCL). Za izvedbo instrumenta je v letih 2004 in 2005 na razpolago 1.000.000.000 SIT.

Programski svet ESRR je na svojih sejah do dne 31. 12. 2004 potrdil projekt Posodobitev letališke infrastrukture na letališču Maribor, ki mu je namenjena celotna vsota razpoložljivih sredstev instrumenta, torej 1.000.000.000 SIT.

Realizirana izplačila prvih zahtevkov za plačilo iz proračuna RS za projekt v letu 2004 so bila v višini 464.301.000 SIT.

Instrument 1.4.10: Letni program MŠZŠ – športno-turistična infrastruktura

Za ta instrument MŠZŠ je v obdobju 2004 – 2006 na voljo 1.850.673.000 SIT.

Programski svet ESRR je na svojih sejah potrdil 3 predlagane programe v skupni vrednosti 1.463.073.000 SIT iz postavk proračuna, skupaj s preostalimi viri pa v skupni vrednosti 1.722.919.000 SIT, kar predstavlja 61,85 % razpoložljivih sredstev instrumenta.

Realizirana izplačila prvih zahtevkov za plačilo iz proračuna RS za projekte v letu 2004 so bila v višini 304.400.000 (iz proračuna), skupaj z ostalimi sredstvi pa v višini 462.366.000 SIT.

Tabela 17: Seznam potrjenih projektov za instrument 1.4.10: Športno-turistična infrastruktura

Zap. št.	Naziv projekta
1	Hotel Astoria
2	Športni center Planica
3	Kajakaški center Solkan

Vir: Sklep Programskega sveta ESRR 2004

5.5.3 Izvajanje

Tabela 18: Kazalniki in ciljne vrednosti izvajanja ukrepa 1.4: Gospodarska infrastruktura in javne storitve

Cilj	Vrsta	Kazalnik	Ciljna vrednost za obdobje 2004–2006	Rezultat glede na izvajanje v letu 2004
Ukrep 1.4: Gospodarska infrastruktura in javne storitve	Učinek	Št. javnih investicijskih projektov v projekte ekonomske infrastrukture v okviru ukrepov 1.1., 1.2 in 1.3	65	Ni podatka*
	Rezultat	Št. raziskovalnih in izobraževalnih institucij, inkubatorjev in tehnoloških parkov, povezanih s širokopasovno internetno povezavo	300	Ni podatka*
	Rezultat	Št. podprtih centrov odličnosti	8	Ni podatka*

Vir: Letno poročilo 2004 o izvajanju Enotnega programskega dokumenta Republike Slovenije za programsko obdobje 2004 – 2006

* Kazalnik, za katerega je navedeno, da ni podatka, je smiseln šele po zaključku projektov ali celo leto po zaključku projektov.

Nadaljnje izvajanje in predvidene spremembe

V okviru javnega razpisa (instrument 1.4.2) je bilo v letu 2004 odobreno sofinanciranje 6 projektov razvoja raziskovalne infrastrukture (v nadaljevanju besedila RRI) za 6 centrov odličnosti, od katerih se je v istem letu začelo izvajati 5 projektov, 1 projekt pa se je začel izvajati v letu 2005.

Potrebno je razmisliti o poenostavitvi izvajanja ukrepa in o možnem zmanjšanju števila izvajalskih instrumentov ter potrebnih prerazporeditvah finančnih sredstev za učinkovitejše izvajanje.

6 SKLEP

V tekočem programskem obdobju 2004 - 2006, predvsem v letu 2004 se je naša država učila, kako črpati sredstva iz strukturnih skladov, zato se je pri izvajanju ukrepov strukturne politike, tudi v okviru prve prednostne naloge Spodbujanje podjetniškega sektorja in konkurenčnosti, srečevala s številnimi začetnimi težavami.

Razlogov za te je več: preštevilni akterji pri samem izvajanju strukturne politike, nezadostno sodelovanje partnerskih organizacij, slabo sodelovanje med lokalnimi, regionalnimi in nacionalnimi oblastmi, problemi pri pripravi ustreznih projektov in zahtevani dokumentaciji za prijavo na razpis, prepočasno posredovanje zahtevkov za povračilo finančnih sredstev na plačilni organ.

Za uspešno izvajanje strukturne politike je posebnega pomena intenzivno sodelovanje med lokalno, regionalno in nacionalno ravniyo uprave ter Evropsko komisijo. Posamezna regija ali lokalna skupnost je največkrat tista, ki je neposredno povezana z rezultati določenih večjih projektov, financiranih iz strukturnih skladov (na primer ustanovitev podjetniškega centra). Izkušnje kažejo, da so prav regionalne oblasti tiste, ki se najbolj zavedajo, katere projekte se v regiji najbolj potrebuje in na kakšen način jih izpeljati, zato je tovrsten partnersko odnos nujen. Torej bo treba v bodoče v Sloveniji posebno pozornost posvetiti tudi pospeševanju pobud lokalnih in regionalnih oblasti (Mrak 2004: 151).

Pogoj za uspešno in racionalno dodeljevanje sredstev posameznim projektom je tudi učinkovit in informacijsko podprt sistem merjenja in spremljanja učinkov ter interaktivna povratna vezava za pridobivanje periodičnih in kakovostnih informacij o dejanskih učinkih ukrepov v gospodarstvu.

Država bi morala vzpostaviti ustrezne mehanizme za pomoč tistim, ki se prijavljajo na razpise. Podjetja se morajo hkrati zavedati virov financiranj projektov, ki jih ponujajo sredstva iz različnih evropskih programov, pobud in skladov, ter se dejavno vključevati v pridobivanje sredstev in vzpostaviti inovativen sistem oblikovanja projektov, ki jih bo popeljal v nove tržne niše in strateške povezave z evropskimi partnerji. Že vključevanje v različne panevropske projekte lahko prinese v podjetja novo kakovost ter ustvari inovativno in kreativno klimo v podjetju, ki spodbuja okolje sprememb in napredka.

Tako država kot organizacije morajo postati učeči se, proaktivni sistemi, ki spodbujajo tudi posameznike k vseživljenjskemu učenju. Za to pa morajo tako država kot organizacije vzpostaviti učinkovite sisteme merjenja in spremljanja učinkov svojih dejavnosti in sistem sprememb.

Sloveniji bi lahko kot primer zelo uspešnega črpanja sredstev iz strukturnih skladov služil irski model. Vendar imata Irska in Slovenija zelo različna izhodišča pri razvoju, zato bi bil irski model razvoja za Slovenijo lahko zgolj primer dobre prakse.

Irska je res uspešno črpala sredstva strukturnih skladov in jih tudi gospodarno uporabila v projektih, ki so ji prinesli in spodbudili nadpovprečno gospodarsko rast. Črpana sredstva so za Irsko namreč obrobna v primerjavi s celotnim BDP. Zato je skrivnost irskega modela najverjetneje smiselna trajnostna razvojna politika, črpana sredstva iz EU pa so izdatna pomoč pri razvoju.

Kot pomembne značilnosti uspešnosti črpanja sredstev za Irsko poudarjajo tri dejavnike:

- smotrno razdelitev na regije (ena manj in ena bolj razvita),
- uspešno vzpostavljanje nabora projektov za sofinanciranje,
- centralni nadzor in vodenje operativnega razdeljevanja sredstev.

Ključ irskega modela je namreč skrajna racionalnost in ekonomska logika dodeljevanja denarja projektom, ki prinašajo gospodarsko rast, ustvarjanje in prepoznavanje ekonomsko uspešnih projektov ter centralizacija odločanja in razdeljevanja sredstev (Groznik Aleš, Kafol Ciril, Finance, 2005).

Irske izkušnje kažejo, da je uspešnost pri črpanju sredstev iz strukturnih skladov v prvi vrsti odvisna od zavezanosti vseh sodelujočih, posebno vodilnih organov, pri njihovi implementaciji (Štimec 2004: 41).

Slovenija ima lahko irski model črpanja sredstev iz strukturnih skladov kot primer racionalnega načina dodeljevanja finančnih sredstev izbranim projektom, ki prispevajo h gospodarski rasti države. Zato pa se mora država organizirati in sistematično spodbujati ter spremljati projekte na državnem, regionalnem in lokalnem nivoju, ki bi se lahko financirali s sredstvi strukturnih skladov.

Vlada RS je v letu 2005 že sprejela sklepe, katerih namen je hitrejše in učinkovitejše črpanje sredstev iz proračuna, kar se je odrazilo na izrazitem povečanju aktivnosti pri izvajanju ukrepov strukturne politike v letu 2005, ki se posledično odražajo na izboljšanem črpanju sredstev iz strukturnih skladov.

Ob številnih ukrepih in izvedenih aktivnostih v okviru prve prednostne naloge v programskem obdobju 2004 – 2006 se že kažejo neposredni in tudi pomembni posredni učinki na gospodarsko rast in zaposlenost ter s tem na večjo konkurenčnost slovenskega gospodarstva in podjetij.

Slovenija je v letu 2004 dosegla že 79 % povprečnega BDP EU na prebivalca po kupni moči, gospodarska rast v tem letu je bila 4,2 %.

Vendar bodo dejanski učinki izvajanja ukrepov za odpravo strukturnih problemov slovenskega gospodarstva in podjetij opazni na dolgi rok, torej po izteku tekočega programskega obdobja in bodo ključni za dolgoročno konkurenčnost slovenskega podjetniškega sektorja in gospodarstva.

7 LITERATURA IN VIRI

Literatura

1. Bučar Bojko, Šabič Zlatko, Brglez Milan (2000) Navodila za pisanje – Seminarske naloge in diplomska dela. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani
2. Hazl Vanja, Petzold Wolfgang, Skorubski Raul, Wisser Urlike (2000) Priročnik o strukturnih pomočeh Evropske skupnosti. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport
3. Mrak, Mojmir (2004) Kohezijska politika Evropske unije, str. 151. Ljubljana: samozaložba
4. Šef, Igor (2002) Strukturni skladi – način pomoči manj razvitim članicam Evropske unije, str. 22. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani
5. Štimec, Mateja (2004) Irska: zgodba o uspehu pri porabi sredstev kohezijske politike EU, str. 41 - 42. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani
6. Umberger, Tim (2004) Vloga strukturnih skladov v gospodarskem razvoju Španije, str. 5. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani
7. Wostner, Peter in drugi (2005) Kako do denarja EU, str. 29 – 31. Ljubljana: GV Založba
8. Žakelj, Luka (2004) Razvoj malih in srednje velikih podjetij v Sloveniji in EU. Delovni zvezek, 6 / 2004, str. 35 – 37. Ljubljana: Urad za makroekonomske analize in razvoj

Viri

1. http://www.gov.si/euskladi/skladi/strukt_esrr.html (24. 09. 2005)
2. http://www.gov.si/euskladi/skladi/strukt_ess.html (24. 09. 2005)
3. http://www.gov.si/euskladi/skladi/strukt_ekujs.html (24. 09. 2005)
4. http://www.gov.si/euskladi/skladi/strukt_fiur.html (24. 09. 2005)
5. http://www.gov.si/euskladi/skladi/2abc_2.html (29. 10. 2005)
6. Državni razvojni program 2001 – 2006, <http://www.svlsrcp.gov.si/index.php?id=1182> (03. 12. 2005)
7. (2004) Enotni programski dokument 2004 – 2006. Ljubljana: Služba Vlade RS za strukturno politiko in regionalni razvoj
8. Evalvacija izvajanja programa vavčerskega svetovanja v obdobju oktober 2004 – avgust 2005, poročilo, <http://www.japti.si/upload/files/evalvacijaPVS2005.pdf> (29. 11. 2005)
9. Groznik Aleš, Kafol Ciril (2005) Slovenski model irske zgodbe o uspehu, 03. 08. 2005, Finance, št. 149 / 05, <http://www.finance-on.net/?MOD=show&id=127801>
10. (2005) Letno poročilo 2004 o izvajanju Enotnega programskega dokumenta Republike Slovenije za obdobje 2004 – 2006. Ljubljana: Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko
11. Poročilo o porabi sredstev ESRR v letu 2004, 20. 04. 2005
12. Poročilo Direktorata za turizem Ministrstva za gospodarstvo za leto 2004
13. Program vavčerskega svetovanja, <http://www.japti.si/index.php?id=1266> (02. 11. 2005)
14. Program ukrepov za pospeševanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2002 – 2006, <http://www.gov.si/mg> (03. 12. 2005)
15. Sklep Programskega sveta ESRR, 2004
16. Statistični urad RS, <http://www.stat.si/novice> (30. 11. 2005)
17. Strategija gospodarskega razvoja Slovenije 2001 – 2006, <http://www.sigov.si/zmar/projekti/sgrs/pdf-b/sgrs-besedilo.pdf> (03. 12. 2005)
18. Strategija slovenskega turizma 2002 – 2006, http://www.mg.gov.si/fileadmin/mg.gov.si/pageuploads/turizem/turizem_strategija.pdf (03. 12. 2006)

19. Uredba (ES) št. 1783/1999 Evropskega parlamenta in sveta z dne 12. julija 1999 o Evropskem skladu za regionalni razvoj,
http://www.gov.si/euskladi/skladi/3dok_4.html (29. 09. 2005)
20. Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev strukturne politike v Republiki Sloveniji, http://www.gov.si/euskladi/skladi/strukt_esrr_2.html (25. 10. 2005)
21. Uredba Komisije (ES) št. 1685/2000 z dne 28. julija 2000 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1260/1999 glede upravičenosti izdatkov za aktivnosti, ki se sofinancirajo iz Strukturnih skladov,
http://www.gov.si/euskladi/skladi/3dok_4.html (25. 10. 2005)
22. Uredba Sveta (ES) št. 1260/1999 z dne 21. junija 1999 o splošnih določbah o Strukturnih skladih, http://www.gov.si/euskladi/skladi/3dok_4.html (29. 09. 2005)
23. Uredba Sveta (ES) št. 1447/2001 z dne 28. junija 2001 o spremembi Uredbe (ES) št. 1260/1999 o splošnih določbah o Strukturnih skladih,
http://www.gov.si/euskladi/skladi/3dok_4.html (29. 09. 2005)
24. Program ukrepov za pospeševanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2002 – 2006,
http://www.mg.gov.si/fileadmin/mg.gov.si/pageuploads/turizem/ukrepi_pk_slo.pdf (03. 12. 2006)
25. Strategija regionalnega razvoja Slovenije,
<http://www.arr.si/materiali.asp?lang=sl&str=43&p=1> (06. 12. 2005)
26. Zakon o gospodarskih družbah, uradno prečiščeno besedilo, Ur. l. RS 15/2005, 17. 02. 2005, <http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=200515&dhid=74297> (27. 09. 2005)
27. Zakon o razvoju malega gospodarstva, Ur. l. RS, št. 18/1991, 11. 10. 1991,
<http://www.uradni-list.si/1/main.cp2?urlid=199118&view=2> (27. 09. 2005)
28. Zakon o skladnem regionalnem razvoju,
<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200383&stevilka=3970> (27. 09. 2005)

PRILOGE

PRILOGA A: Seznam tabel

Tabela. 1: Finančna sredstva za ukrep 1.1: Spodbujanje razvoja inovacijskega okolja za 43 programsko obdobje 2004 - 2006..... 43	43
Tabela 3: Kazalniki in ciljne vrednosti za izvajanje ukrepa 1.1: Spodbujanje razvoja inovacijskega okolja za programsko obdobje 2004 - 2006 45	45
Tabela 4: Finančna sredstva za ukrep 1.2: Spodbujanje razvoja turističnih destinacij 47 za programsko obdobje 2004 - 2006 47	47
Tabela 6: Kazalniki in ciljne vrednosti za izvajanje ukrepa 1.2: Spodbujanje razvoja turističnih destinacij za programsko obdobje 2004 - 2006 49	49
Tabela 8: Razdelitev odobrenih projektov po vrstah investicij – turistična infrastruktura 50	50
Tabela 9: Načrtovani cilji za celotno programsko obdobje 2004 – 2006 in dosežene vrednosti v letu 2004..... 50	50
Tabela 10: Finančna sredstva za ukrep 1.3: Izboljšanje podpornega okolja za podjetništvo za programsko obdobje 2004 - 2006..... 52	52
Tabela 11: Kazalniki in ciljne vrednosti za izvajanje ukrepa 1.3: Izboljšanje podpornega okolja za podjetništvo za programsko obdobje 2004 - 2006..... 58	58
Tabela 12: Finančna sredstva za ukrep 1.4: Gospodarska infrastruktura in javne storitve za programsko obdobje 2004 - 2006..... 59	59
Tabela 13: Seznam potrjenih projektov za instrument 1.4.1: Prenova, modernizacija ter izgradnja javne komunalne infrastrukture v okviru poslovnih con..... 60	60
Tabela 14: Seznam potrjenih projektov za instrument 1.4.2: Razvoj raziskovalne infrastrukture centrov odličnosti 61	61
Tabela 15: Seznam potrjenih projektov za instrument 1.4.4: Nacionalni program za kulturo 61	61
Tabela 16: Seznam potrjenih projektov za instrument 1.4.5: Multimedijski centri..... 62	62
Tabela 17: Seznam potrjenih projektov za instrument 1.4.10: Športno-turistična infrastruktura 63	63
Tabela 18: Kazalniki in ciljne vrednosti izvajanja ukrepa 1.4: Gospodarska infrastruktura in javne storitve 64	64